

**ARCS MOTİVASYON MODELİNİN SOSYAL
BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENCİLERİN
AKADEMİK BAŞARILARINA VE MOTİVASYON
DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

Elif NARMANLI

Yüksek Lisans Tezi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

2019

Erzurum

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ARCS MOTİVASYON MODELİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE
ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE MOTİVASYON
DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

(The Effect of ARCS Motivation Model on Students Academic Achievements and Motivation Levels in Social Studies Teaching)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif NARMANLI

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ILGAZ

Erzurum
Ağustos, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Elif Narmanlı tarafından hazırlanan “ARCS Motivasyon Modelinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Motivasyon Düzeylerine Etkisi” başlıklı çalışması 16 / 09 / 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalında, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

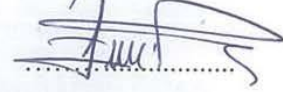
Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Sevda YILMAZ
Bayburt Üniversitesi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ILGAZ
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Esra MİNDİVANLI
AKDOĞAN
Atatürk Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylım.

27 Eylül 2019

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ARCS Motivasyon Modelinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Öğrencilerin Akademik Başarılarına ve Motivasyon Düzeylerine Etkisi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

16/09/2019

Elyas Narmalı
Elyas NARMANLI

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecim boyunca değerli fikirleriyle tez çalışmama yön veren, her türlü desteğini benden esirgemeyen ve her zaman bana yol gösteren çok değerli danışmanım, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ILGAZ'a sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Araştırma sürecinde yapıcı eleştirileri ve önerileri ile bana destek olan çok saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Esra MİNDİVANLI AKDOĞAN'a çok teşekkür ederim.

Çalışmamın uygulama kısmını birlikte yürüttüğüm, araştırma sürecimi kolaylaştıran ve bana her konuda yardımcı olan öğretimim Sayın Volkan BULANDERE'ye teőekkürü borç bilirim.

Dünyaya geldiğim günden bugüne kadar benim için her türlü fedakârlığı yapan, maddi manevi tüm sorunlara göğüs gerip beni bugünlere getiren babam İbrahim NARMANLI ve annem Hacer NARMANLI başta olmak üzere kıymetli aile fertlerime çok teşekkür ederim.

Son olarak, araştırmamın her aşamasında sabırla yanımda olan, desteğini benden esirgemeyip, zorlandığım her konuda yoluma ışık olan en büyük motivasyon kaynağım, Alperen TORAMAN'a kalpten teşekkür ederim.

Elif NARMANLI

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARCS MOTİVASYON MODELİNİN SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE MOTİVASYON DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Elif NARMANLI

Ağustos 2019, 82 Sayfa

Amaç: Bu araştırma, ARCS (Attention Relevance Confidence Satisfaction) Motivasyon Modelinin öğrencilerin akademik başarısına ve sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Erzurum ilinde bir ortaokulun iki farklı şubesinde öğrenim gören toplam 47 (DG=24, KG=23) altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin akademik başarılarını belirlemek amacıyla “Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Başarı Testi” (ÜDTT) ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarını belirlemek amacıyla “Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi” (ÖMMA) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ÜDTT’ den ve ÖMMA’ dan elde edilen verilerin analizi SPSS 22 paket programında Bağımsız Gruplar T-testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre, akademik başarı açısından deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, son test puanları arasında ise anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra deney grubundaki öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarının, kontrol grubundaki öğrencilerin motivasyonlarına göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Sonuç: Araştırma sonucunda, ARCS Motivasyon Modeline göre tasarlanan sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarıları ve motivasyonları üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, motivasyon, arcs motivasyon modeli

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE EFFECT OF ARCS MOTIVATION MODEL ON STUDENTS ACADEMIC ACHIEVEMENTS AND MOTIVATION LEVELS IN SOCIAL STUDIES TEACHING

Elif NARMANLI

August 2019, 82 pages

Purpose: This study was carried out to determine the effect of ARCS (Attention Relevance Confidence Satisfaction) Motivation Model on students' academic achievement and motivation towards social studies course.

Method: Quasi-experimental design which is one of the quantitative research methods was used in this study. The participants consist of 47 (EG = 24, CG = 23) sixth grade students studying in two different branches of a secondary school in Erzurum. "Production Distribution and Consumption Learning Area Achievement Test" was used to determine students' academic achievement and "Teaching Materials Motivation Questionnaire" was used to determine the students' motivation towards social studies course.

Findings: Based on the findings of the research, it was found that there was no significant difference between the pre-test scores of the experimental and control groups in terms of academic achievement and there was a significant difference between the post-test scores. In addition, it was found that the motivation of the students in the experimental group towards the social studies course was higher than the motivation of the students in the control group.

Result: This study reveals that social studies teaching designed based on ARCS Motivation Model had a positive effect on students' academic achievement and motivation.

Key Words: Social studies, motivation, arcs motivation model

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	3
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	3
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
Varsayımlar.....	4
Terim ve Tanımlar	4
İKİNCİ BÖLÜM	6
Kuramsal Çerçeve ile İlgili Araştırmalar.....	6
Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler	6
Sosyal bilimler.....	6
Sosyal bilgiler.....	7
Motivasyon ve Motivasyon Teorileri	7
Motivasyon.....	7
Motivasyon Teorileri.....	9
ARCS Motivasyon Modeli	13
Dikkat.....	14
Uygunluk.....	15
Güven.....	15
Doyum.....	16
ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretim süreci.....	16
İlgili Araştırmalar	18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	23
Yöntem	23

Araştırmanın Yöntemi	23
Çalışma Grubu	24
Veri Toplama Araçları	25
Öğretim materyalleri motivasyon anketi (ÖMMA).	25
Üretim dağıtım ve tüketim öğrenme alanı başarı testi (ÜDTT).	25
Uygulama.....	28
Veri Analizi.....	30
Araştırmacının Rolü.....	30
Geçerlik ve Güvenirlik.....	31
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	33
Bulgular ve Yorum	33
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	33
ÜDTT uygulamalarından elde edilen bulgular.....	33
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	35
ÖMMA uygulamasından elde edilen bulgular.	35
BEŞİNCİ BÖLÜM	37
Tartışma, Sonuç ve Öneriler.....	37
Tartışma ve Sonuç	37
Öneriler	39
KAYNAKÇA	41
EKLER	46
Ek-1. Ders Planları.....	46
Ek- 2. Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi.....	56
Ek- 3. Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Başarı Testi.....	57
Ek-4. Motivasyon Kartları	59
Ek- 5. Ders İçi Etkinlik Örnekleri.....	60
Ek- 6. Görseller.....	63
Ek-7. Fotoğraflar.....	69
Ek-8. Uygulamaya İlişkin İzinler.....	78
ÖZ GEÇMİŞ	82

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Kapsam Kuramları ve Temel Varsayımlar</i>	10
Tablo 2. <i>Süreç Kuramları ve Temel Varsayımlar</i>	11
Tablo 3. <i>ARCS Motivasyon Modelinin Basamakları ve Alt Basamakları</i>	14
Tablo 4. <i>ARCS Modelinin Kategorileri ve Tasarım Sürecindeki Sorular</i>	17
Tablo 5. <i>İlgili Alanyazında ARCS Motivasyon Modeli ile İlgili Yabancı Çalışmalar ve Elde Edilen Bulgular</i>	19
Tablo 6. <i>İlgili Alanyazında ARCS Motivasyon Modeli ile İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar ve Elde Edilen Bulgular</i>	21
Tablo 7. <i>Deney ve Kontrol Grubu Öğrenci Bilgileri</i>	24
Tablo 8. <i>ÜDTT' nin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri</i> .	24
Tablo 9. <i>ÜDTT Akademik Başarı Testinde Yer Alan Soruların Kazanımlara Göre Dağılımı</i> .	26
Tablo 10. <i>ÜDTT Akademik Başarı Testinde Yer Alan Soruların Bilişsel Basamak Seviyelerine Göre Dağılımı</i>	26
Tablo 11. <i>Akademik Başarı Testine Ait Madde Analizi Sonuçları</i>	27
Tablo 12. <i>Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Genel Uygulama Planı</i>	29
Tablo 13. <i>ÜDTT' den Elde Edilen Ön Test Verilerinin Shapiro-Wilk Normallik Testi Analiz Sonuçları</i>	32
Tablo 14. <i>ÜDTT' nin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları</i>	34
Tablo 15. <i>ÜDTT' nin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları</i>	34
Tablo 16. <i>ÜDTT' nin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri</i>	34
Tablo 17. <i>ÜDTT' nin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları</i>	35
Tablo 18. <i>ÖMMA Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları</i>	36

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Basit güdülenme süreci.....	8
Şekil 2. Motivasyon kuramlarının şematik gösterimi	9
Şekil 3. ARCS motivasyon modelinin yapısı.....	18
Şekil 4. ARCS motivasyon modelinin alt basamaklarına göre etkinlik dağılımı	30
Şekil 5. Deney ve kontrol grubu normal Q-Q pilot grafiği.....	32

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

ARCS: Attention Relevance Confidence Satisfaction

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi

TestAN: Test ve Madde Analizi

ÜDTT: Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Başarı Testi

ÖMMA: Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Eğitim, doğumdan ölüme kadar geçen sürede kişinin yaşantıları sebebiyle davranışlarında istendik değişikliklerin meydana geldiği sürecin genel adıdır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere eğitim kavramının içeriği oldukça derindir. Bireylerin davranışlarını etkileyen ve bu davranışların değişmesine neden olan bütün aktivitelerin eğitim olduğu söylenebilir (Erden, 2009). Eğitimle birlikte kişide gerçekleştirilen bu davranış değişiklikleri ve kişiye kazandırılan yeni davranışlar belirli hedefler doğrultusunda yapılmalıdır (Baykul, 2006).

Birey tarafından sergilenen davranışlar bireyin istek ve amaçlarının bir yansımasıdır (Köroğlu, 2019). Eğitim, bireyleri etkili bir şekilde yetiştirmeyi, zihinsel gelişimlerini sağlamayı ve bireylerin davranışlarını istendik yönde etkilemeyi amaçlamaktadır (Çetin, 2007). Amaçlanan bu davranış değişikliğinin meydana gelmesi için bireyi istekli kılan şey ise motivasyondur. Bu nedenle motivasyon ve eğitimin birbirleriyle yakından ilişkili kavramlar olduğu söylenebilir.

Motivasyon, bireylerin harekete geçmesini sağlayan hedeflerle ilgilidir ve bu hedefler doğrultusunda bireylerin çeşitli seçenekler içerisinde bazı davranışları neden tercih ettikleri, bazı davranışları ise göstermekten neden kaçındıkları merak konusu olmuştur (Uçar, 2010). Bireyi davranışa yönelten ve davranıştan sonuç almaya teşvik eden motivasyon, öğrenme süreci boyunca dikkate alınması gereken en önemli unsurların başında gelmektedir (Dellal & Günak, 2009).

Motivasyon insanların davranışlarına enerji ve yön vermektedir. İnsanlar tarafından sergilenen tüm davranışların altında yatan ve onları harekete geçiren en önemli unsur motivasyondur (Cüceloğlu, 2010). Bir birey, bulunduğu durumdan memnuniyet duyuyorsa kendi kendini motive edebilmektedir; ancak halinden memnun olmayan bireyleri motive edebilmek oldukça zordur (Hanks, 1999). Motivasyonun dışardan motive edicilerle sağlanması gereken durumları göz önünde bulunduracak olursak öğretmenlere, öğrencileri istekli hale getirebilmek, motive edebilmek ve öğrencilerin motivasyonlarını sürekli hale getirebilmek adına büyük sorumluluklar düşmektedir.

Öğrenme etkinlikleri gerçekleştirilirken bireyin sürece motive olması önkoşullardan birisidir. Öğrenme sürecinde bu önkoşulun sağlanması için öğrencilerin öğrenmeye yönelik

olumlu tutum geliştirmesi önemli bir yere sahiptir (Ural, 2009). Öğrencilerin derse karşı ilgisinin yeteri kadar olmadığı durumlarda, ders öğrenciler için sıkıcı hale gelmekte, konular ve konularla ilgili kavramlar anlaşılmaz bir hal almaktadır (Aydın, 2009). Öğrenme sürecinin bu duruma getirilmemesi için öğrenme-öğretme süreci öncesinde öğrencilerin derse karşı güdülenmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğrenme sürecinde motivasyon göz ardı edilmemelidir (Balantekin, 2014).

Öğrenme süreci boyunca öğrencilerin motivasyonunu sağlamak ve sürdürmek amacıyla birçok strateji kullanılmaktadır. Öğrenci motivasyonunu artırıcı çeşitli stratejilerin kullanılması ders başarısını artırabilecek önemli faktörlerdendir. Sınıf içerisinde öğrenci motivasyonunu sağlamak amacıyla kullanılabilir olan motivasyon modellerinden birisi ise Keller (1987) tarafından motivasyon konusundaki araştırmaların sentezlenmesi sonucunda oluşturulan ARCS motivasyon modelidir.

ARCS motivasyon modeli dikkat, uygunluk, güven ve doyum olmak üzere dört temel basamaktan meydana gelmektedir. Dikkat basamağı, ilgi çekici bir öğretim sürecinin planlanması; uygunluk basamağı, öğretim sürecinin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre oluşturulması; güven basamağı, öğretim süreci boyunca öğrencilerin öğretmene ve öğrenme ortamına karşı güven duymasının sağlanması; doyum basamağı ise öğrencilerde öğrenme sürecine karşı olumlu tutum geliştirilmesini hedeflemektedir (Özek Günyel, 2018).

Sosyal bilgiler öğretiminde ARCS motivasyon modeli yaklaşımıyla yapılan bu çalışma; motivasyonu öğrenme sürecinde ön plana çıkararak, motivasyonun sosyal bilgiler öğretimindeki önemine dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Bu modelden faydalanılarak planlanan öğretim süreci sonunda, öğrencilerin motivasyonunun olumlu bir şekilde etkilenmesi ve öğrencilerin derse yönelik akademik başarılarına pozitif yönde katkı sağlaması beklenmektedir.

Eğitim ve öğretim çalışmalarında öğrencilerin istenilen yönde davranış geliştirmeleri için derse yönelik motivasyonlarının tam olarak sağlanması gerekmektedir (Cengiz, 2009). İlgili alanyazına bakıldığında özellikle bilgisayar destekli öğretim ve fen ve teknoloji alanlarında ARCS motivasyon modeline yönelik çalışmalar mevcutken, sosyal bilimler alanında bu konuyla ilgili çok fazla çalışmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu tez çalışması ile 6. sınıf sosyal bilgiler dersi “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı kapsamında ARCS motivasyon yöntemi ile yapılan öğretimin öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyon düzeylerine etkisini ortaya koymak amaçlanmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda “ARCS motivasyon modeli kullanılarak yapılan sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyonlarına etkisi var mıdır?” problem cümlesine yönelik olarak belirlenen alt problemler şöyledir;

1. ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin derse yönelik akademik başarılarına etkisi var mıdır?
2. ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarına etkisi var mıdır?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Motivasyon bireyin öğrenme sürecini istekli hale getiren en önemli unsurlardan birisidir. Öğrenme ve motivasyonun birbiriyle, yakından olan ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda öğrenmede motivasyonun ne kadar önemli bir unsur olduğu anlaşılmış olur.

Motivasyon öğrencilerin gereksinimlerine dayalıdır. Motivasyonun sürekli hale gelebilmesi için öğrenciler tarafından dersin öğretmenine karşı güven duyulmalıdır. Ayrıca öğretmen ve öğrenci arasında karşılıklı sevgi ve saygı ortamının oluşturulması gereklidir (Özsoy & Ataunal, 2001).

Öğretmenlerin öğrenci motivasyonunu dikkate alarak dersi yönetmesi öğrencilerin daha başarılı ve mutlu olmalarını sağlarken, öğretmenlerin de daha verimli bir meslek hayatı geçirmelerine olanak tanımaktadır (McCombs, 2010). Bunun yanı sıra, başarıyı tadan öğrencilerin de özgüvenleri artacak ve bu öğrenciler yeni başarılar elde etmeye istekli hale geleceklerdir (Özsoy & Ataunal, 2001).

Sosyal bilgiler öğretiminde motivasyonun önemine dikkat çekmeyi ve ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma, ARCS motivasyon modelinin alt basamakları sayesinde öğrencilerin derse karşı istekli hale gelmesi, dersi kendi yaşantılarıyla ilişkilendirebilmesi, başarabileceklerine dair özgüvenlerinin yerine gelmesi ve sonuç olarak motivasyonlarının artmasına bağlı olarak öğrencide başarı hissi uyandırması açısından önemli bir yere sahiptir.

Sosyal bilgiler alanında daha önce böyle bir tez çalışmasına rastlanılmamış olması açısından bu çalışmanın alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma, sosyal bilgiler dersini ARCS motivasyon modeline göre tasarlamak isteyen sosyal bilgiler öğretmenlerine ve bu alanda çalışmak isteyen diğer araştırmacılara modelin uygulanışı hakkında kaynak ve rehber olması açısından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Çalışma grubu, Erzurum ilinde bulunan bir ortaokulda 6. sınıfta öğrenim gören 47 öğrenci ile sınırlıdır.
3. Araştırma, 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında yer alan “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanıyla sınırlıdır.
4. Araştırmanın uygulama süresi 5 hafta ile sınırlıdır.
5. Öğretim süreci, ARCS motivasyon modeli kullanılarak yapılan öğretim ve programa dayalı olarak yapılan öğretim ile sınırlıdır.
6. Araştırma, araştırmacı tarafından geliştirilen ders planlarına göre yapılan uygulamalar ile sınırlı olarak yürütülmüştür.
7. Araştırma sonuçları, öğrencilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin “Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketini” (ÖMMA) ve “Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Başarı Testini” (ÜDTT) içtenlikle cevaplandığı varsayılmıştır.
2. Uygulama aşamasında kontrol altına alınamayan değişkenlerin deney ve kontrol gruplarındaki öğrencileri eşit düzeyde etkilediği varsayılmıştır.
3. Öğrencilerin bilgi, başarı ve motivasyon düzeylerindeki gelişmelerinin, ARCS motivasyon modeli ile yapılan öğretim uygulamasından kaynaklandığı kabul edilmiştir.

Terim ve Tanımlar

Sosyal Bilgiler: “Sosyal bilgiler ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır.” (Erden, 1996, s. 8)

Motivasyon: Motivasyon, insanların neyi arzu ettiklerini veya ne yapmayı seçtiklerini belirten aynı zamanda, insanların istekleri doğrultusunda geliştirdikleri tavırların yönünü ve büyüklüğünü açıklayan hedef odaklı davranışların kaynağıdır (Keller, 2010).

ARCS Motivasyon Modeli: Attention (Dikkat), Relevance (Uygunluk), Confidence (Güven), Satisfaction (Doyum) kelimelerinin baş harflerinden oluşan, Keller tarafından 1983 yılında ortaya koyulan öğretim tasarım modeline verilen isimdir (Karşlı, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ile İlgili Araştırmalar

Bu bölümde “ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyon düzeylerine etkisi” adlı çalışma kapsamında yer alan kuramsal temellerin mevcut alanyazın doğrultusunda detaylı açıklamasına yer verilmiştir.

Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler

Sosyal bilimler.

Sosyal bilimler 19. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlayan bir ifade olup, bilimsel sınıflandırma içerisinde “insan bilimi” olarak ele alınan disiplinler arası bir çalışma alanıdır (Bilgili, 2009). Toplumsal yaşam içerisinde bireyin diğer insanlarla ve çevresiyle olan etkileşimi sonucunda ortaya çıkan tüm bilgiler sosyal bilimlerin kapsamını oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra sosyal bilimleri oluşturan bütün disiplinlerin araştırma konusu ise insanı esas almaktadır (Tay, 2011). Bir çalışma alanı olarak sosyal bilimler Tarih, Coğrafya, Antropoloji, Arkeoloji, Sosyoloji, Ekonomi, Hukuk, Psikoloji, Felsefe, Eğitim ve Siyasal bilimler olmak üzere kendi bilgisini kendisi üreten bilim dallarından oluşmaktadır (Çatak, 2016).

Köstüklü (2001) sosyal bilimleri “Bilimsel bir tutumla toplumların incelendiği disiplinlerdir. İlgilendiği esas konu, gruplar içerisinde oluşan insan etkinliğidir, amaç beşeri anlayışın gelişmesidir” şeklinde tanımlamaktadır. Anlaşılacağı üzere sosyal bilimler insanı temele alan bir yapıya sahip olup, insanı ilgilendiren tüm gerçekler ve toplumsal olguları içerdiğinden toplum için önemli bir yere sahiptir (Köstüklü, 2001).

Sosyal bilimler diğer tüm bilimlerde olduğu gibi insanlara faydalı olabilecek bilgiler üretmekte ve bu ürettiği bilgileri de bireylere eğitim yoluyla aktarmaktadır. Eğitim sayesinde sosyal bilimlere ilgilendiren bilgi, beceri, değer ve tutumların bireylere kazandırılması ise sosyal bilgiler dersi aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (Tay, 2011). Sosyal bilimler ve sosyal bilgiler birbirinden bağımsız olmamakla birlikte; sosyal bilgiler, sosyal bilimlerin içeriğine dayanarak oluşturulan öğrenme alanlarından meydana gelmiş programı belirtmektedir (Köstüklü, 2001). Kısacası sosyal bilimlerin ilköğretim kademesinde formal bir eğitim programı olarak ele alınması ve öğretiminin yapılması sosyal bilgiler dersi aracılığıyla sağlanmaktadır (Tokcan, 2015).

Sosyal bilgiler.

Sosyal bilgiler, ülkemizde ilk ve orta kademedede 4., 5., 6., ve 7. sınıflarda öğretimi yapılan bir çalışma alanıdır. Temelde demokratik değerlere bağlı olarak nitelikli vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamayan sosyal bilgiler, (Sever, 2016) çocukların öğrenme sürecinde edindikleri bilgileri tamamen kavramalarına ve bu bilgiler sayesinde onların aktif birer vatandaş olmalarına katkı sağlamaktadır (Zarrillo, 2016).

Dewey'in, "Sosyal bilgiler sosyal olan şeyleri çalışmaktır." (Öztürk, 2009, s. 1) şeklindeki tanımı sosyal bilgiler literatüründe bilinen en kısa tanımlamadır (Safran, 2008). Bu ifadeden yola çıkarak sosyal bilgilerin, sosyal olan her şeyi konu alan geniş yelpazesi kısa ve öz bir şekilde ifade edilmektedir.

Sosyal bilgiler, 2017 yılında değiştirilen sosyal bilgiler öğretim programında; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimlerle insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konularının bütünleştirildiği öğretim programını meydana getiren disiplinler arası bir ders olarak ifade edilmiştir. Yenilenen öğretim programına göre dört ile yedinci sınıflar arasında öğretimi gerçekleştirilmekte olan sosyal bilgiler dersi pek çok güncellemeye tabii olup, öğretim programının kapsamı belirlenen yedi öğrenme alanına göre düzenlenmiştir. Bu öğrenme alanları; Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Bilim, Teknoloji ve Toplum, Üretim Dağıtım ve Tüketim, Etkin Vatandaşlık ve Küresel Bağlantılar olarak adlandırılmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımın benimsendiği bu öğretim programı ile öğrencilere kazandırılması gereken beceriler ve değerlerin önemine vurgu yapılmıştır (MEB, 2017). Sosyal bilgiler dersi bu değer ve becerilerin öğrencilere aktarılması ve onların iyi birer vatandaş olarak yetiştirilmesi hususunda önemli bir yere sahiptir.

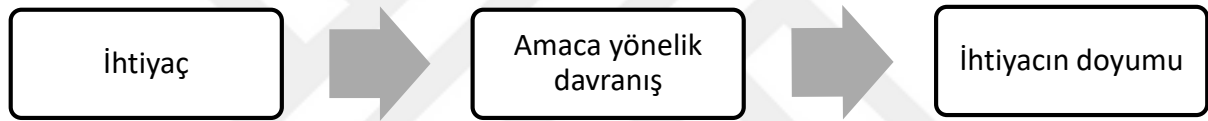
Motivasyon ve Motivasyon Teorileri

Motivasyon.

Kökeni Latince "movere" yani "harekete geçme" anlamına gelen motivasyon, bireyi bir eylemi yapması için hareket ettiren güç demektir (Adair, 2005). Motivasyon bireyin arzularını, isteklerini, ihtiyaçlarını, dürtülerini ve ilgilerini bir arada bulunduran ve kapsayan geniş bir kavramdır (Öncü, 2003). Bireyin davranışlarına yön veren en önemli faktörlerden birisi olan motivasyon, bir eylemin neden yapılmak istendiğini veya bazı eylemlerin bireye çekici gelirken bazı eylemlerin ise neden itici geldiğini sorguladığımızda aldığımız cevabın kendisidir (Erden, 2005; Adair, 2005)

Motivasyon kavramının dilimizde tam karşılığı bulunamamakla birlikte, bu kavram hakkında çok fazla tanımlama yapılmıştır (Öncü, 2003). Brophy (1987)' ye göre motivasyon gereksinim duyulan yeterliliklerin öğrenilmesiyle, Ames (1990) ise motivasyonu “uzun dönemli öğrenme sürecinin kaliteli hale getirilmesi” olarak tanımlamıştır (Boydak Özkan, 2007, s. 65). Davranışın yönünü ve sürekliliğini sağlamayı amaçlayan motivasyon (Ames, 1990), bireyi belirli bir hedefe yönlendiren ve bu hedef doğrultusunda bireyin hareketini devamlı hale getirmesi için sarf ettiği çabaların tümünü ifade eder (Erdem, 2006).

Motivasyon insanların gereksinimlerini karşılamayı esas alan (Hanks, 1999), bireysel bir olaydır. Motive olma sürecini başlatan ise bireylerin tatmin edilmemiş ihtiyaçlarını karşılama isteğidir. Bireyin ihtiyacı doğrultusunda uyarılması onu bu ihtiyacı karşılaması için davranışa yönlendirmektedir. Dışardan uygulanan bir gücün herhangi bir nesneyi harekete geçirmesi gibi motivasyonda bireyin ihtiyaçlarını karşılamak için onu harekete geçirir (Erdem, 2006). Basit güdülenme süreci olarak bilinen bu süreç Şekil 1’de gösterilmiştir (Eren Uğurlu, 2018).

Şekil 1. Basit güdülenme süreci (Eren Uğurlu, 2018)

Bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için doğuştan getirilen ve bireyi davranışa iten motivasyon; kişisel, bilişsel, sosyal ve kültürel faktörlerin etkisiyle içsel ve dışsal motivasyon olarak iki şekilde altında ele alınmaktadır (İlhan, 2015).

Dışsal motivasyon.

Dışsal motivasyon, bireyin bir eylemi istenilen şekilde sonuçlandırması için dışardan gelen uyarıcılarla motive edilmesidir. Söz konusu bu uyarıcılar, ödül, ceza, baskı, takdir edilme, sevilme, kabul görme olabilir (Ergün, 2012). Dışsal motivasyon, bireyi dışsal faktörler sayesinde ihtiyacı yönünde eyleme yöneltmektedir (Tuzcuoğlu, 2014).

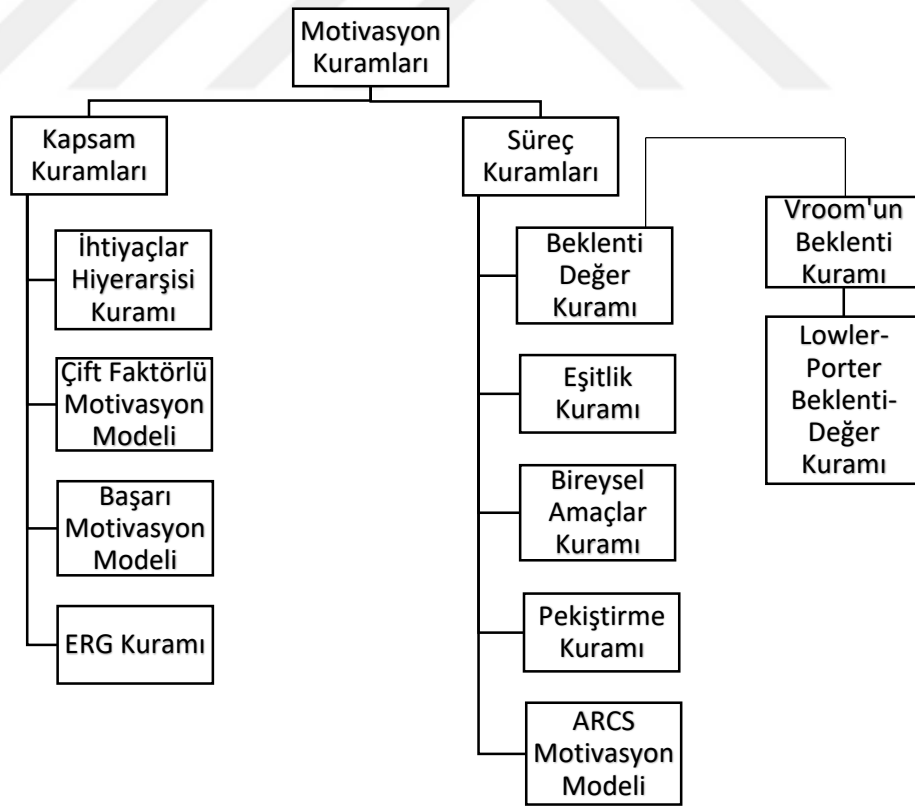
İçsel motivasyon.

İçsel motivasyon, bireyin ihtiyaçlarından kaynaklanan ve bireyi ihtiyaçları doğrultusunda eylemi gerçekleştirmeye yönlendiren motivasyondur. İçsel motivasyonun kaynağı kişinin ihtiyaçlarını karşılamak adına geliştirdiği merakı, ilgisi, öğrenme gereksinimleri ve kendini geliştirme duygusudur (Ergün, 2012). İçsel motivasyonda önemli olan bireyin kendi istekleri doğrultusunda, dışsal bir uyarıcıya bağlı kalmadan eyleme geçmesidir (Tuzcuoğlu, 2014).

Motivasyon Teorileri.

Geçmişten günümüze insan davranışlarının nedenlerini inceleyerek bireyi anlamlandırmak amacıyla çok fazla araştırma yapılmıştır. İnsan davranışlarının nedenini açıklayan motivasyonu neyin sağladığı, bireyi motive edebilmek adına nelere ihtiyaç duyulduğu, motivasyonun kalıcılığının sürdürülebilmesi için neler yapılması gerektiği yıllarca merak edilen bir araştırma konusu olmuştur (Cengiz, 2009; Köroğlu, 2019). “İnsanın eylemi” anlamına gelen motivasyon, 1930’lu yılların başında psikolojide önemli bir çalışma alanıyken 1970’lerden itibaren davranışçı bakış açısının yerini bilişsel yaklaşıma bırakması ile eğitim ve öğrenmede önem kazanmaya başlamıştır (Kılbaş, 2010). Uzun yıllar devam eden bu araştırmalar sonucunda motivasyonu açıklamak için farklı kuramlar ortaya atılmıştır (Cengiz, 2009).

Motivasyon teorileri motivasyonu farklı bakış açılarıyla ele almakta ve açıklamaktadır. Bu teoriler bireyler arasındaki farkları anlaşılır hale getirip, bu farkların neler olduğunu açıklamamıza yardımcı olmaktadır (Öncü, 2003; Gülşen, 2010). Şekil 2’de Kutu (2011) tarafından motivasyon kuramları ve bu araştırmanın modeli olan ARCS motivasyon modeli tanıtılmıştır.

Şekil 2. Motivasyon kuramlarının şematik gösterimi (Kutu, 2011)

Görüldüğü üzere; motivasyonu sağlayan esasların neler olduğunu ortaya koymayı hedefleyen çok fazla motivasyon kuramı bulunmaktadır. Bu kuramlar kapsam ve süreç

kuramları olarak iki başlık altında ele alınmaktadır (Eren Uğurlu, 2018). Motivasyonu tam olarak anlaşılır hale getirmek için bu motivasyon kuramlarını bilmek gerekmektedir (Kılbaş, 2010).

Kapsam kuramları.

Bireyi bir eyleme veya davranışa yönlendiren sebeplerin neler olduğunu açıklamayı hedefleyen kapsam (içerik) kuramları; Moslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi, Herzberg'in çift faktörlü motivasyon modeli, Mc Clelland'ın başarı motivasyon kuramı ve Alfred'in ERG kuramıdır. Bu kuramların neler olduğu ve motivasyona ilişkin temel varsayımları Tablo 1'de ele alınmıştır (Eren Uğurlu, 2018; Erdem, 2006; Gülşen, 2010).

Tablo 1. *Kapsam Kuramları ve Temel Varsayımlar*

<i>Kapsam Kuramları</i>	
İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı	İhtiyaçları giderilmeyen bir bireyin eyleme geçemeyeceğini ve motivasyonun ihtiyaçları gidermeye yönelik bir süreç olduğunu belirten Moslow, bireylerin ihtiyaçlarını beş ana başlık altında toplamaktadır. İhtiyaçlar hiyerarşisi piramidine göre; fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları düşük, sosyal, saygınlık ve kendini gerçekleştirme yüksek düzeyli ihtiyaçlardandır. Motivasyonun sağlanabilmesi için bireyin mevcut durumda hangi basamakta olduğunu bilmesi ve bir üst basamaktaki ihtiyacını karşılanması için odaklanması gerekmektedir. Düşük düzeyli bir ihtiyacın karşılanmaması durumu bireyi bir üst düzey ihtiyaç için motive edemez. Bu kurama göre insanların ihtiyaçları belli bir sıraya göre dizilmiştir ve bir ihtiyaç giderilmeden diğerine geçilmez.
Çift Faktörlü Motivasyon Modeli	Herzberg çift faktörlü motivasyon kuramında, bireylerin motivasyonunu etkileyen faktörleri doyuma yol açan motive edici faktörler ve doyumuzluğa sebep olan hijyen faktörleri olarak iki grupta toplamıştır. Motive edici faktörler; sorumluluk, statü, ilerleme, başarı ve tanınma gibi faktörlerdir. Bu faktörler sayesinde kişi motive olurken, bu faktörlerin yokluğunda kişinin motivasyonu sağlanamamaktadır. Hijyen faktörleri ise asıl motive ediciler olmamakla birlikte, motivasyon sürecinde asgari şartların sağlanabilmesi ile ilgili faktörlerdir.

Tablo 1. (devamı)

Başarı Motivasyon Kuramı	Mc Clelland tarafından ortaya atılan bu kurama göre, bireyler farklı ihtiyaçların etkisinde kalarak davranışlarına yön vermektedir. Bu ihtiyaçlar, tanınma, başarma, güç, ilişki ve yeterlilik ihtiyaçlarıdır. Motivasyonu sağlayan bu ihtiyaçların her biri bireyi farklı yönlerden doyuma ulaştırmaktadır. Bu kurama göre, bireyler için en önemli ihtiyaç başarma ihtiyacıdır.
ERG Kuramı	Alderfer'in ERG (varlık, ilgililik, ve gelişme) kuramına göre, motivasyonun sağlanması için bireyin ihtiyaçların karşılanması gereklidir. Alderfer ihtiyaçları var olma, ilişkili olma ve gelişme ihtiyaçları olarak gruplandırmıştır. ERG kuramı Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine benzemekle birlikte ihtiyaçlar arasında katı bir hiyerarşinin olmamasından ötürü farklılık göstermektedir. Alderfer'e göre, bu ihtiyaçlar arasında belirli bir düzen veya sıra yoktur. Bir üst ihtiyaç giderilmediğinde alt ihtiyaca geri dönülebilir.

Süreç kuramları.

Bireyi bir eyleme veya davranışa yönlendirmede etkili olan sürecin nasıl olduğunu açıklamayı hedefleyen süreç kuramları; Skinner'in pekiştirme kuramı, Vroom'un beklenti kuramı, Lawler-Porter'in beklenti-değer kuramı, Adams'ın eşitlik kuramı ve Lock'un amaç kuramıdır. Bu kuramların neler olduğu ve motivasyona ilişkin temel varsayımları Tablo 2'de ele alınmıştır (Eren Uğurlu, 2018; Erdem, 2006; Gülşen, 2010).

Tablo 2. *Süreç Kuramları ve Temel Varsayımlar*

<i>Süreç Kuramları</i>	
Pekiştirme Kuramı	Skinner tarafından geliştirilen bu kurama göre, davranış ve sonuç arasındaki ilişki göz önünde bulundurularak davranışın sonuca göre şartlanmaya dönüştüğü savunulur. Olumlu bir sonla biten davranışlar tekrar edilirken, olumsuz bir sonla biten davranışlar tekrar edilmez. Bu kurama göre bireylerin bir davranışı sergilemesi için davranışın karşılaşacağı sonuç önemlidir.

Tablo 2. (devamı)

Vroom'un Beklenti Kuramı	Vroom'un beklenti kuramına göre, bir bireyin motivasyonu, davranışın amaca ulaştıracağı beklentisiyle, bireyin amaca verdiği önemin çarpımına eşittir. Bireyin hedefe ulaşabilmek adına çaba gösterebilmesi için hedefin ulaşılabilir olduğu konusundaki beklentisi ve davranışın sonucunun kendisi için taşıdığı değer önemlidir. Bireyin beklentilerinin motive edici olabilmesi için mevcut davranışlarıyla hedeflenen amaca ulaşmaları arasında güçlü bir ilişki kurulmalıdır.
Lawler-Porter Beklenti-Değer Kuramı	Motivasyon, performans ve doyum arasındaki ilişkiye dayalı olarak geliştirilen bu kuram, başarı sonucunda elde edilen ödülün değeri, bireyin motivasyonu ve çabasını içermektedir.
Eşitlik Kuramı	Adams'ın geliştirmiş olduğu eşitlik kuramına göre, bireyin hedefe ulaşmak için gösterdiği çaba ile ulaştığı sonuç arasında bir denge olmalıdır. Birey kendi çabası ve elde ettiği sonucu benzer durum ve koşullardaki bireylerle karşılaştırır ve diğerleriyle eşit konumda olduğunu bilmek bireyi motive eder.
Bireysel Amaçlar Kuramı	Locke tarafından geliştirilen amaç kuramına göre; bireylerin belirlediği amaçlar motivasyonlarını etkilemektedir. Ulaşılması zor ve özel amaçlar belirleyen bireylerin, elde edilmesi kolay olan amaçlar belirleyen bireylere göre performansları ve motivasyonları daha fazladır.

Motivasyon kuramlarına genel olarak bakıldığında, motivasyonun nasıl oluştuğu, motivasyonu etkileyen nedenlerin neler olduğu ve eğitimcilerin öğrencileri nasıl motive edeceği hakkında bilgi edinmiş oluruz (Ün Açıkgoz, 2005). Tablo 2.'de açıklanan bu kuramlar, eğitim ve öğrenme alanlarında; davranışçı, bilişsel, insancıl ve sosyal öğrenme yaklaşımı olarak ele alınmaktadır (Schunk, 2009).

- Davranışçı yaklaşıma göre, sınıf içerisinde motivasyonu sağlayan en önemli unsur öğrenme sürecinde pekiştiricilerin kullanılmasıdır. Doğru bir şekilde kullanılan pekiştiricilerin öğrencilerin daha fazla çaba sarf etmelerini sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yaklaşıma göre, öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi ve öğrencilerin motive olabilmesi öğrencilere verilen içsel ve dışsal ödüllere bağlıdır. Dıştan güdülenmeye yönelik bir yaklaşım olan davranışçı kuram, öğrencileri ödül karşılığında

davranışa yönlmesi ve sadece öğrencilerin dışsal motivasyonunu sağlaması açısından motivasyon konusunda tartışmalı bir yaklaşım olarak görülmektedir (Öncü, 2003; Yüksel, 2011; Ergün, 2012).

- Bilişsel yaklaşıma göre, bireysel amaçları doğrultusunda içsel problemlerine karşı çözüm arayışı içerisinde olan öğrenci dünyayı anlama ihtiyacından dolayı motive olmaktadır. Öğrencinin kişisel problemlerine çözüm arama ve dünyayı anlamlandırma isteği içsel motivasyonuna bağlıdır. Bu yaklaşıma göre, davranışı ortaya çıkaran şey öğrencinin amaçlarını gerçekleştirmek adına içsel bir ihtiyaç hissetmesidir. Davranışçı yaklaşımın aksine bilişsel yaklaşımda, dışsal motivasyon yerine içsel motivasyonun önemi üzerinde durulmaktadır (Öncü, 2003; Yüksel, 2011; Ergün, 2012; Hoy, 2015).
- İnsancıl yaklaşıma göre, motive olmayan öğrenci yoktur. Her öğrenci güdülenmiştir. Sınıfta derse karşı motive olmamış bir öğrenci ders dışı aktivitelere karşı motive olmuş olabilir. Bu yüzden öğretmenlere her öğrenciyi derse karşı motive etme görevi düşmektedir. Bu yaklaşıma göre, öğrenmenin ve öğretimin duygusal ve bireysel tarafları üzerinde durulmalıdır. Dersler öğrenciler tarafından bireysel olarak anlamlı bulunursa öğrenci öğrenmek için motive olmuş olur (Öncü, 2003; Yüksel, 2011; Ergün, 2012).
- Sosyal öğrenme yaklaşımına göre, bir davranışın gerçekleşmesini sağlayan şey bireysel özellikler, çevresel faktörler ve bilişsel özelliklerin birbirleriyle etkileşime geçmesidir. Bu yaklaşıma göre, bireyin hedefe ulaşma beklentisi, hedefin birey açısından önemi ve bireyin yapılacak olan eyleme yönelik tepkisi motivasyonu etkileyen faktörlerdir. Öğrenme için önemli olan sadece pekiştireçler ya da deneyimler değildir öğrenme gözlem yoluyla da gerçekleştirilebilir. Bu kuram öğrenmede hem dışsal hem de içsel motivasyonun önemi üzerinde durmaktadır (Öncü, 2003; Ergün, 2012).

ARCS Motivasyon Modeli

Her basamağın üç alt basamağa ayrıldığı, dört temel basamaktan meydana gelen (Shellnut, 1996) ARCS motivasyon modeli; Dikkat (Attention), Uygunluk (Relevance), Güven (Confidence) ve Doyum (Satisfaction) sözcüklerinin ilk harflerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur (Keller, 2000). ARCS, öğrencilerin motivasyonunu etkileyen bu dört faktörü, yani dikkat, uygunluk (ilişki), güven ve doyumunu temsil etmektedir (Suzuki, Nishibuchi, Yamamoto, & Keller, 2004). Keller tarafından 1983 yılında ortaya atılan bu model, birçok motivasyon modelinin incelenmesi sonucunda geliştirilmiştir (Dede, 2003).

Tablo 3. ARCS Motivasyon Modelinin Basamakları ve Alt Basamakları (Akt. Kutu, 2011)

DİKKAT	UYGUNLUK	GÜVEN	DOYUM
➤ Algısal uyarılma	➤ Hedefe yönelme	➤ Öğrenme gereksinimleri	➤ Doğal sonuçlar
➤ Araştırmaya yönelik uyarılma	➤ Gudu uygunluğu	➤ Başarı için fırsatlar	➤ Olumlu sonuçlar
➤ Değişkenlik	➤ Yakınlık-aşinalık	➤ Kişisel sorumluluk	➤ Eşitlik ve adalet

Tablo 3’de gösterilen ARCS Motivasyon Modelinin bileşenlerini oluşturan dikkat, uygunluk (ilişki), güven ve doyum basamakları ve bu bileşenlerin alt basamakları şu şekilde açıklanabilir:

Dikkat.

ARCS motivasyon modelinin ilk bileşeni ve en önemli unsuru dikkat basamağıdır (Boydak Özkan, 2007). Keller (1983, 1987 a, b, c)’ a göre, motive olmayan öğrencilere motivasyon geliştirme stratejileri uygulanması gerekirken, belirli bir motivasyon seviyesini yakalayan öğrencilere ise motivasyon sürdürme stratejilerinin uygulanması gereklidir (Song & Keller, 1999). Bu yüzden dikkat çekici öğretim stratejileriyle oluşturulmuş çeşitli materyallerle öğrencilerin dikkatleri çekilmeli ve öğrencilerin dikkatinin devamlılığının sağlanması için dikkat sürdürme stratejileri kullanılmalıdır (Rodgers, 2005). Dikkat basamağının alt bileşenleri şunlardır (Balantekin & Bilgin, 2017; Kutu, 2011);

- Algısal uyarılma: Dersin başlangıcında beklenmedik uyarıcılar, olağanüstü örnekler ve içerikler kullanılarak öğrencilerin dikkati yakalanır.
- Araştırmaya yönelik uyarılma: Oluşturulan dikkatin devam etmesini sağlamak amacıyla, merakı sürdürecektir problem durumları verilerek öğrencide bilgiyi arama isteği uyandırılır.
- Değişkenlik: Dikkatin sürekliliğinin sağlanabilmesi için, öğretime çeşitlilik katılarak öğrencinin derse karşı ilgisinin devam ettirilmesi sağlanır.

Uygunluk.

Öğrenciler, öğrenecekleri yeni konunun önemi hakkında düşündükleri zaman konunun yaşamlarındaki yerini ve yaşamlarıyla arasındaki anlamlılık ilişkisini görmek isterler (Şimşek, 2009). Derse dikkati çekilen öğrenciler kendilerine bu konuyu neden öğrenmeliyim ya da bu bilgiler hangi gereksinimlerimi karşılayacak gibi sorular soracaklardır. Eğer öğrenciler kendilerine sordukları bu sorulara olumlu yanıt verebilirse buna bağlı olarak öğrenme sürecinde motivasyonları da artacaktır (Balaban Salı, 2004). Bu basamağa göre, öğrencilerin neyi öğrendiğinden çok, öğrenilmesi gereken konunun neden önemli olduğunu anlamalarına yönelik stratejiler uygulanmalıdır (Ocak, Ağca, Topal, & Akçayır, 2011). Uygunluk basamağının alt bileşenleri şunlardır (Balantekin & Bilgin, 2017; Kutu, 2011);

- Hedefe yönelme: Dikkat çekilen konunun, öğrencilerin yararı açısından gerekli olduğu düşüncesi uyandırılmalı ve dersin hedefleri öğrencilerin kişisel hedefleri haline dönüştürülmelidir.
- Güdü uygunluğu: Öğrencilerin motivasyon düzeylerine uygun öğrenme stratejileri kullanılmalıdır. Öğrenme süreci uygun motivasyon araçlarıyla sağlanmalı ve öğrencilerin kişisel ilgileriyle ilişkili olmalıdır.
- Yakınlık-aşinalık: Öğretim unsurları öğrencilerin yakın çevresinden ve güncel ilgi alanlarından olmalıdır. Öğretim süreci öğrencilerin deneyimleriyle ilişkili ve öğrencilerin öğrenme şekillerine uygun olarak yürütülmelidir.

Güven.

Öğrenmeye karşı dikkati çekilen ve dersin konusu ile kendi amaçları arasında ilişki kuran öğrenci, derste başarılı olma beklentisi içine girmektedir (Balaban Salı, 2004). Güven basamağı, öğrencilerin hedeflenen öğrenmeyi başarabileceklerine ilişkin inanma duygusu geliştirmelerini sağlamaktadır (Senemoğlu, 2012). ARCS motivasyon modeline göre, başarılı olma beklentisi karşısında olumlu sonuç almak, öğrencinin kendine duyduğu güveni artırmakta ve aynı zamanda bu güvenin kalıcılığını sağlamaktadır (Kolling, 2018). Güven basamağı sayesinde öğrencilerin öğrenme sürecinde istenilen çabayı göstermesi hedeflenmektedir (Tuzcuoğlu, 2014). Güven basamağının alt bileşenleri şunlardır (Balantekin & Bilgin, 2017; Kutu, 2011);

- Öğrenme gereksinimleri: Dersin hedefleri öğrencilere bildirilerek öğrencide öğrenme ihtiyacı uyandırılmalı ve öğrencilerin hedeflenen başarıyı gerçekleştirmesi için güven duyguları oluşturulmalıdır.

- Başarı için fırsatlar: Öğrencilerin kabiliyetlerine olan inancını artıracak deneyimler için, öğrencilere önbilgilerini ve deneyimlerini kullanabilecekleri fırsatlar sunulmalıdır.
- Kişisel sorumluluk: Öğrencilerin başarılı ya da başarısız olması durumlarıyla bağlantılı geri dönütler verilerek, bu durumların öğrencinin kendisinden kaynaklı olduğuna inanması sağlanmalıdır.

Doyum.

Öğrenciler ders anlatımı esnasında gösterdikleri çabanın karşılığını not, cesaretlendirme veya puan gibi bir sonuçla almak isterler. Yapılan çalışmaların bir karşılığının olması öğrencileri bu çalışmalara daha fazla motive eder ve öğrendikleri konulardan dolayı tatmin yaşamalarını sağlar (Balantekin, 2014; Tuzcuoğlu, 2014). Doyum basamağında, öğrencilerin başarıları sonucunda olumlu duygular geliştirmesine yardımcı olan stratejiler kullanılmalıdır (Balaban Salı, 2004). Doyum basamağının alt bileşenleri şunlardır (Balantekin & Bilgin, 2017; Kutu, 2011);

- Doğal sonuçlar: Öğrenciler tarafından öğrenilen becerilerin kullanılmasına imkan sağlanmalı ve onlara öğrenilen bu bilgileri uygulayabilme fırsatı verilmelidir.
- Olumlu sonuçlar: Öğrenme sürecinin sonunda öğrencilerin başarılarından dolayı övgü, ödül, pekiştireçler veya dönütler alması ve motivasyonlarının canlı tutulması sağlanmalıdır.
- Eşitlik-adalet: Öğrencilere performansları ile ilgili ödüllendirme yapılırken öğrenciler arasında adaletli davranılmalı ve her öğrenciye eşit muamele yapılmalıdır.

ARCS motivasyon modeli, öğrenmeyi öğrenciler için çekici hale getirmeyi amaçlayan motivasyonel tasarım alanındaki öncü çalışmalardan birisidir (Suzuki, vd., 2004). Bu motivasyon modelinin en önemli özelliği, modelin her bir alt kategoriye ilişkin stratejilere yer vererek, öğretim alanında kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmış olmasıdır (Balaban Salı, 2004).

ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretim süreci.

Motivasyonel tasarımın amacı, öğrencilerin iyi bir şekilde tasarlanmış olan öğretim materyalleri ve bunun sonucunda edindiği öğrenim deneyimi sayesinde çalışmaya devam etme isteğini sürdürmesini sağlamaktır (Suzuki, vd., 2004). Motivasyon, öğrencilerin bireysel bir özelliği olmasına karşın, öğretmenler için motivasyonun öğretim tasarımı açısından dikkate alınması yararlı olacaktır (Cook, Beckman, Thomas, & Thompson, 2009). Bunun yanı sıra,

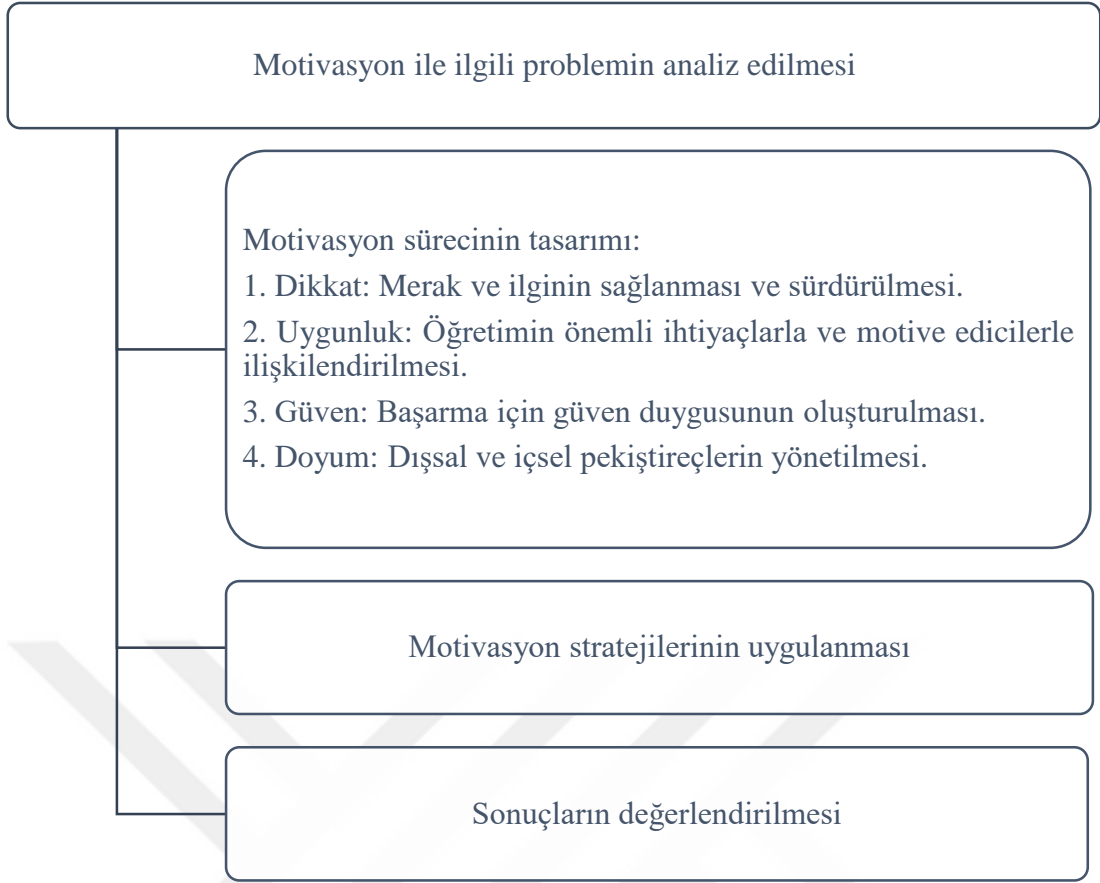
öğretmenin öğrencilerin motivasyonunu sağlayabilmesi açısından onları anlayabilmesi ve onlara doğru bir yaklaşım sergilemesi gereklidir (Eren Uğurlu, 2018).

Keller (1987b) tarafından ARCS motivasyon modelinin alt kategorilerine göre oluşturulmuş ve öğretim tasarım sürecinde öğretmene yol gösterici olması düşünülen sorular Tablo 4'te verilmiştir (Balaban Salı, 2004).

Tablo 4. ARCS Modelinin Kategorileri ve Tasarım Sürecindeki Sorular (Akt., Balaban-Salı, 2004)

Kategoriler ve Alt Kategoriler	Tasarım Sürecindeki Sorular
<u>Dikkat</u>	
D.1 Algısal uyarılma	*İlgilerini çekebilmek için ne yapabilirim?
D.2 Araştırmaya yönelik uyarılma	*Araştırma tutumunu nasıl uyarabilirim?
D.3 Değişkenlik	*Dikkatlerini nasıl sürdürebilirim?
<u>Uygunluk (İlişki)</u>	*Öğrencilerin gereksinimlerini en iyi nasıl bilebilirim?
İ.1 Hedefe yönelme	*Öğretimi öğrencilerin deneyimleri ile nasıl birleştirebilirim?
İ.2 Yakınlık- Aşinalık	*Öğrencilere uygun seçenekleri ve sorumlulukları ne zaman ve nasıl sağlarım?
İ.3 Güdü Uygunluğu	
<u>Güven</u>	
G.1 Öğrenme gereksinimleri	*Başarı için olumlu beklenti oluşturmaya nasıl yardım edebilirim?
G.2 Başarı fırsatları	*Öğrenme deneyimleriyle öğrencilerin başarı inançlarını nasıl desteklerim?
G.3 Kişisel sorumluluk	*Öğrenciler çabalarına ve yeteneklerine dayalı başarılarını nasıl bilebilirler?
<u>Doyum</u>	
D.1 Doğal sonuçlar	*Yeni kazanılmış bilgi ve becerilerin kullanılması için fırsatları nasıl sağlarım?
D.2 Olumlu sonuçlar	*Öğrencilerin başarılarını nasıl pekiştirebilirim?
D.3 Eşitlik- adalet	*Başarıları hakkında olumlu duygular geliştirmesine nasıl yardımcı olabilirim?

ARCS motivasyon modeline göre bireyler öğrenirken başarılı olacağına inanıp, bu süreci değerli görürlerse motive olurlar (Dede, 2003). Bu yüzden motivasyonu sağlayıcı öğretim tasarımı yapılırken, öğretmenlerin öncelikle motivasyonla ilgili problemi analiz etmesi gereklidir. Öğretmenler tarafından ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan ders süreci (Ocak, vd., 2011) tarafından Şekil 3'teki gibi ele alınmıştır.

Şekil 3. ARCS motivasyon modelinin yapısı (Ocak, vd., 2011)

Özet olarak, öğretim sürecinin motivasyona göre tasarlanmasıyla oluşturulan ARCS motivasyon modeli, öğrencilerin öğrenmeye yönelik merakını artıran ve onları motive eden sürecin çerçevesini çizmektedir (Akkoyunlu, Altun, & Yılmaz Soylu, 2008).

İlgili Araştırmalar

Psikologlar tarafından “eylemsiz bir organizmayı hareket durumuna taşıyan şey” olarak tanımlanan motivasyon, önceleri psikolojinin araştırma konusuyken, günümüzde bu kavram öğrenme alanında karşımıza çıkmaktadır. Eğitimciler için motivasyon ve öğrenme arasındaki ilişki ve bu ilişkiden ortaya çıkan etkileşim önemlidir. Bundan dolayı, öğrenmede hedeflenen başarıyı sağlamak için öğrencilerin öğrenme gereksinimlerine yoğunlaşmış ve bununla birlikte motivasyon alanında yapılan araştırmalar ön plana çıkmıştır (Driscoll, 2012, s. 349)

İlgili alanyazın incelendiğinde; ARCS motivasyon modeli ile ilgili araştırmaların fen bilimleri ve bilgisayar teknolojileri alanlarında yoğunlaştığı görülürken, sosyal bilimler alanında bu konuyla ilgili çok fazla araştırma bulunmadığı görülmektedir. ARCS motivasyon modeli ile ilgili yapılan yerli ve yabancı çalışmalar, incelenen değişkenler ve elde edilen sonuçlar Tablo 5 ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 5. *İlgili Alanyazında ARCS Motivasyon Modeli ile İlgili Yabancı Çalışmalar ve Elde Edilen Bulgular*

Araştırmacı/ Araştırmacılar Yayın yılı	Değişken/ Değişkenler	Bulgular
Chang, Song ve Fang (2018)	Motivasyon Akademik Başarı	Çalışmada problem tabanlı öğrenme ve ters yüz edilmiş sınıf ortamına uygulanan ARCS motivasyon modelinin, öğrenme ve öğrenme motivasyonuna etkisi araştırılmıştır. Sonuç olarak, uygulanan öğretim modelinin akademik başarı ve motivasyonu artırdığı tespit edilmiştir.
Huang (2013)	Motivasyon Düzeyleri	DVD ile bireysel öğrenme sisteminin öğrencilerin motivasyon düzeylerine etkisinin incelendiği bu çalışmada, ARCS motivasyon modelinin dikkat basamağı ele alınarak öğrencilerin İngilizce öğrenme düzeylerinin dikkatleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Keller ve Kim (2008)	Motivasyon Başarı	Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları, başarı ve motivasyonları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada, ARCS motivasyon modelinin basamaklarına göre hazırlanan kişisel e-mailer öğrencilerin güven bakımından motivasyonlarını ve başarılarını artırmada etkili olmuştur.
Feng ve Tuan (2005)	Motivasyon Başarı	Kimya dersinde, ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin yapıldığı deney grubu ve geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu ile gerçekleştirilen bu çalışmada, deney grubundaki öğrencilerin başarı ve motivasyonlarında kontrol grubuna göre belirgin bir artış olduğu saptanmıştır.
Mills ve Sorensen (2004)	Motivasyon Düzeyleri	Çalışmada ARCS motivasyon modeline göre oluşturulmuş Kids College adı verilen bir program geliştiren araştırmacılar, yapılan uygulama sonucunda öğrencilerin motivasyon düzeylerinde artış sağlandığı, öğrenme ve başarı konusunda isteklerinin arttığını gözlemlemişlerdir.
Song ve Keller (2001)	Motivasyon Düzeyleri Başarı	Çalışma bilgisayar destekli öğretim gören 3 grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gruplar düşük motivasyon, normal motivasyon ve ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan ders yazılımlarının uygulanabileceği şekilde oluşturulmuştur. ARCS'ye göre hazırlanan ders yazılımının diğer iki gruba göre daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür.

Tablo 5. (devami)

Curless (2000)	Motivasyon Uyarıcı Arama Eğilimi Başarı	Çalışmada güdüsel ilkelerin daha az kullanıldığı bilgisayar destekli öğretim grubu ile güdüsel ilkelerle zenginleştirilmiş öğretimin yapıldığı grubun motivasyonları ve başarıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
Yang ve Chin (1996)	Motivasyon Başarı	Çalışmada program denetimine göre tasarlanmış öğretim gören öğrenci grubunun bilgisayar destekli öğretim grubundan daha başarılı olduğu görülmüş, fakat grupların ARCS motivasyon modeline göre motivasyonlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
Yang (1992)	Motivasyon Kalıcılık	Çalışmada ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan bilgisayar destekli öğretimi grubunun diğer gruba göre motivasyonlarının arttığı görülürken, iki grubun kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
Hirumig ve Bowers (1991)	Kavrama Motivasyon	Grafiksel ön düzenleyicilerin okuduğunu kavramaya ve motivasyona etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada, kavram ağacı kullanan öğrencilerin motivasyonlarının ve kavrama becerilerinin arttığı görülmüştür.
Carey, Carey ve Pearson (1991)	Motivasyon Düzeyleri Başarı	Çalışmada hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenlerin başarıları ve motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
Viesser ve Keller (1990)	Başarı Tutum	Çalışmada program geliştirme ve öğretim materyalleri üretmeden sorumlu personellere verilen ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan eğitimin, personellerin başarı ve tutumları üzerine olumlu etkileri olmuştur.
Bickford (1989)	Motivasyon Başarı	Çalışma güdüsel ilkelere göre tasarlanan ve basılı materyallere dayalı dersi alan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, güdüsel ilkelere göre tasarlanan dersi alan öğrenciler diğerlerinden daha başarılı olmuş ve motivasyonları daha da artmıştır.

Tablo 6. *İlgili Alanyazında ARCS Motivasyon Modeli ile İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar ve Elde Edilen Bulgular*

Araştırmacı/ Araştırmacılar Yayın yılı	Değişken/ Değişkenler	Bulgular
Özek Günyel (2018)	Anlama Motivasyon	Web 2.0 destekli ARCS Motivasyon Modeli ile tasarlanan öğretimin, öğrencilerin İngilizce dinlediklerini anlama ve motivasyon puanları üzerindeki etkilerinin incelendiği bu çalışmada, deney grubundaki öğrencilerin dinlediklerini anlama puanlarına etki etmediği görülürken, tasarlanan öğretimin öğrencilerin motivasyonlarını artırdığı görülmüştür.
Çalışkan (2017)	Tutum Motivasyon Başarı	Fen Bilimleri dersinde çevre konuları işlenirken uygulanan ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin tutum, motivasyon ile akademik başarılarına etkisinin incelendiği bu çalışmada, motivasyon, çevreye karşı tutum ve başarı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
Karslı (2015)	Motivasyon Tutum Akademik Başarı	ARCS Motivasyon modelinin öğrencilerin motivasyonuna, tutuma ve akademik başarısına etkisinin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin akademik başarıları ile motivasyonları arasında anlamlı bir fark görülürken derse karşı tutumlarına olumlu etkileri olduğu saptanmıştır.
Özer (2015)	Başarı Motivasyon Kaygı	Matematik dersi için ARCS motivasyon modeline göre tasarlanmış etkileşimli kitabın başarı, motivasyon ve kaygı üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmada, tasarlanan bu kitabın öğrencilerin akademik başarılarını ve motivasyonlarını arttırdığı görülürken matematik kaygılarını azalttığı görülmüştür.
Tahiroğlu (2015)	Motivasyon Başarı	ARCS Motivasyon Modeli bileşenleri dikkate alınarak tasarlanan öğretim sürecinin, öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ve başarı düzeylerine etkisinin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin ilgili derse yönelik motivasyonlarının ve başarılarının olumlu bir şekilde arttığı görülmüştür.
Balantekin (2014)	Motivasyon Tutum Başarı	Matematik dersi kesirler konusunun öğretiminin, yapılandırmacı öğrenme süreci ve ARCS motivasyon modeline göre dizayn edildiği bu çalışmada, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin akademik başarı ve motivasyonları arasında anlamlı bir fark görülürken, öğrencilerin derse karşı tutumları ile ilgili anlamlı bir fark görülmemiştir.

Tablo 6. (devamı)

Kutu (2011)	Tutum Motivasyon Kalıcılık Başarı	9. sınıf kimya dersi “Hayatımızda Kimya” ünitesinin öğretiminde yaşam Temelli ARCS öğretim modelinin uygulanabilirliğinin incelendiği bu çalışmada, deney ve kontrol grupları arasında başarı, motivasyon ve bilginin kalıcılığıyla ilgili anlamlı bir fark görülürken, öğrencilerin derse karşı tutumları üzerinde anlamlı bir fark görülemediği.
Çolakoğlu (2009)	Motivasyon	Harmanlanmış öğretim ders modüllerinin ARCS Motivasyon Teorisi unsurları kullanılarak tasarlanmasının öğrencilerin motivasyon düzeylerine etkisinin incelendiği bu çalışmada, hazırlanan ders modüllerine göre yapılan öğretimin motivasyonu arttırdığı saptanmıştır.
Cengiz (2009)	Akademik Başarı Kalıcı Öğrenme	Fen ve Teknoloji dersinde ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenmenin kalıcılığına olan etkisini araştırmak amacıyla yapılan bu çalışmada, deney grubundaki öğrencilerin başarılarının ve öğrenmenin kalıcılığının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür.
Gökcül (2007)	Akademik Başarı Kalıcılık	Bu çalışmada, matematik dersi için ARCS motivasyon modeline göre uyarlanmış bilgisayar destekli öğretim yazılımının öğrenci başarısı ve bilginin kalıcılığına etkisini incelenmiştir. Sonuç olarak, deney grubundaki öğrencilerin akademik başarılarında artış görülürken, beklenin aksine kontrol grubundaki öğrencilerin kalıcılığında anlamlı bir fark görülmüştür.
Çetin (2007)	Akademik Başarı Kalıcı Öğrenme	Çalışmada, ARCS motivasyon modeli uyarınca tasarlanmış eğitim yazılımı kullanılarak yapılan bilgisayar destekli öğretim ile geleneksel yöntemle yapılan öğretimi akademik başarı ve öğrenmenin kalıcılığı üzerine etkisi ele almıştır. Sonuç olarak, deney grubundaki öğrencilerin akademik başarılarının, kontrol grubundaki öğrencilerin akademik başarılarına oranla daha fazla olduğu görülürken çalışmanın yapıldığı gruplarda öğrenmenin kalıcılığı konusunda anlamlı bir fark görülmemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçlarının geçerliği ve güvenilirliği, uygulama süreci ve aşamaları, araştırmacının süreç içindeki rolü, verilerin analizi ve kullanılan istatistiksel tekniklere yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma yöntemi, bir araştırmanın yapıldığı süre boyunca ilgili araştırmaya konu olan problemin test edilmesi ve araştırma sorularına yönelik çözüm önerilerinin üretilebilmesi açısından nasıl bir yol izleneceğinin belirlenmesini sağlamaktadır (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2013). Araştırma için belirlenen yöntem, yapılan çalışmanın geçerli ve güvenilir bir şekilde gerçekleştirebilmesi adına bilimsel sürece yön veren, yol gösterici bir plan niteliğindedir (Kutu, 2011). Araştırma sürecinin planlamasında önemli rol oynayan araştırma yöntemleri nicel, nitel ve karma olmak üzere üç başlık altında sınıflandırılmaktadır. Nicel yaklaşımın benimsendiği deneysel araştırmaları, Campbell & Stanley (1963) deneme öncesi tasarımlar, gerçek deneysel tasarımlar ve yarı deneysel tasarımlar şeklinde sınıflandırmaktadır.

Bu çalışmada deneysel desen araştırmalarından olan yarı deneysel model araştırmanın desenini oluşturmaktadır. Bu model uygulamaya katılacak olan bireylerin cinsiyetleri, sosyo-ekonomik durumları veya öğrenim gördükleri şubeleri gibi değiştirilmesi mümkün olmayan değişkenlerin bulunduğu ve bireyleri yansız olarak seçmenin zor olduğu eğitim araştırmalarında kullanmak için en elverişli modeldir (Baştürk, 2014). Bu modele göre tasarlanan araştırmalarda, araştırmaya katılanların benzer özelliklere sahip olmasına önem verilirken deney ve kontrol grubundaki bireylerin yansız bir şekilde seçilebilmesi için çaba gösterilmemektedir. Oluşturulan her iki gruba da uygulamaya geçilmeden önce ön test uygulanmaktadır. Gruplardan biri üzerinde uygulama yapıldıktan sonra her iki gruba da son test uygulanarak araştırma tamamlanmaktadır (Karasar, 2002; Baştürk, 2014).

Bu araştırmada, ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyon düzeylerine etkisini ortaya koyabilmek ve araştırma süresi boyunca nasıl bir yol izleneceğini belirlemek amacıyla ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Erzurum ilinde bulunan bir ortaokulda, altıncı sınıfta öğrenim gören toplam 47 öğrenci oluşturmaktadır.

Basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile örneklemin evreni temsil etme gücünün artırılması amaçlanarak (Büyüköztürk, vd., 2013) araştırmanın çalışma grupları oluşturulmuştur. ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretim etkinlikleri uygulandığı deney grubu (DG) ve mevcut programa dayalı öğretimin uygulandığı kontrol grubu (KG) için demografik bilgiler Tablo 7'deki gibidir.

Tablo 7. *Deney ve Kontrol Grubu Öğrenci Bilgileri*

Çalışma Grupları	Öğrenci	Toplam
DG	24	47
KG	23	

Araştırma imam hatip ortaokulunda gerçekleştirildiğinden ve bu okullarda karma eğitimin yapılmamasından ötürü çalışma gruplarında erkek öğrenci bulunmamaktadır. Bu sebeple araştırmanın deney ve kontrol grubu kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırmanın uygulama kısmına geçmeden önce araştırma gruplarının denkleğinin sağlanması için "ÜDTT" akademik başarı testi ön test olarak uygulanmıştır. Ön test uygulamalarından elde edilen tamamlayıcı istatistikler Tablo 8'deki gibidir.

Tablo 8. *ÜDTT' nin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri*

Gruplar	n	\bar{X}	Ss
Deney Grubu	24	48.13	8.18
Kontrol Grubu	23	47.17	7.20
Toplam	47	47.65	15.38

Ön testten elde edilen bulgular incelendiğinde, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test puan ortalamalarının ($[DG= 48.13; KG= 47.17]$) birbirine yakın puanlar olduğu görülmektedir. Yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçlarına göre [$t_{(45)}=.422, p=.67, (p<.05)$] olarak hesaplanmış bu sonuca göre gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Bundan dolayı çalışma gruplarında bulunan öğrencilerin akademik başarı yönünden birbirlerine denk olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak; ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretim etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarına ve sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına etkisini ortaya koymak amacıyla “Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi” (ÖMMA) ile “Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Başarı Testi” (ÜDTT) kullanılmıştır.

Öğretim materyalleri motivasyon anketi (ÖMMA).

Araştırmada, Keller (1987) tarafından ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretim etkinliklerinin öğrencilerin motivasyonlarına etkisini belirlemek amacıyla “ÖMMA” kullanılmıştır. ÖMMA, ARCS Motivasyon Modelinin dört basamağına (dikkat, uygunluk, güven ve tatmin) ilişkin olarak hazırlanan öğretim materyallerinin, öğrencilerin motivasyonlarındaki değişiklikleriyle ilgili yanıtlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. ÖMMA, bu dört basamak altında toplam 36 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir ankettir (Balaban Salı, 2004).

Bu araştırmada kullanılan Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması ve bu anketin Türkçeye uyarlanma süreci, gerekli izinler alınarak Kutu (2011) tarafından yapılmıştır. Kutu (2011) tarafından yapılan çalışmada, Keller (1987c)’ in 36 madde olarak geliştirdiği ÖMMA, Türkçesi 19 maddeden oluşan ve Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı 0.89 olarak hesaplanan geçerli ve güvenilir bir anket haline getirilmiştir. Anket 5’li Likert tipi derecelendirme ölçekli olup “hiç katılmıyorum” (1), “az katılıyorum (2)”, “orta derecede katılıyorum (3)”, “çok katılıyorum (4)” ve “tamamen katılıyorum (5)” şeklinde derecelenmiştir. Bu anket ARCS Öğretim Modeline uygun olarak sosyal bilgiler eğitiminde kullanılan öğretim materyallerinin öğrencilerinin motivasyonuna etkisini belirlemek amacıyla, uygulama sürecinin hemen sonrasında başarı testi ile birlikte son test olarak uygulanmıştır (Ek-2). Anketi Türkçeye uyarlayan ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Kutu (2011)’dan anketin bu tez çalışmasında kullanılması için gerekli izinler alınmıştır (Ek-8).

Üretim dağıtım ve tüketim öğrenme alanı başarı testi (ÜDTT).

Araştırmada, ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretim etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini belirlemek amacıyla “ÜDTT” hazırlanmıştır (Ek-3). Akademik başarı testi hazırlanırken 6. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programı incelenerek “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı ile ilgili kazanımlar belirlenmiştir. Bu öğrenme alanının kazanımlarına göre soru dağılımını kapsayan bir belirtke tablosu hazırlanmıştır. Tablo 9’da soruların kazanımlara göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 9. ÜDTT Akademik Başarı Testinde Yer Alan Soruların Kazanımlara Göre Dağılımı

Kazanımlar	ÜDTT’ deki Sorular
1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.	1, 2, 4, 6, 8, 10, 11, 16, 17, 20
2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.	3, 12
3. Türkiye’nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.	9, 14
4. Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.	15, 19
5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.	5, 7
6. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.	13, 18

“Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanının kazanımlarına yönelik hazırlanan ÜDTT akademik başarı testi sorularının bilişsel basamak seviyelerine göre dağılımını gösteren bir belirtke tablosu hazırlanmıştır. Tablo 10’da akademik başarı testinde yer alan soruların bilişsel basamak seviyelerine göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 10. ÜDTT Akademik Başarı Testinde Yer Alan Soruların Bilişsel Basamak Seviyelerine Göre Dağılımı

Konular Hedef Davranışlar	Kaynaklarımız kazanca dönüşüyor	Dünyamıza sahip çıkalm	Bir projem var	Vergileri mizle aydınlık yarınlara	Nitelikli insan güçlü Türkiye	Mesleğimi seçiyorum
Bilgi	1, 2, 4, 6, 11, 16, 20	12				
Kavrama	8, 17	3		19	7	
Uygulama	10		14			
Analiz			9			
Sentez						18
Değerlendirme				15	5	13
Toplam	10	2	2	2	2	2

Akademik başarı testi için sorular hazırlanırken 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı ve farklı yayınevlerinin sosyal bilgiler testlerinden yararlanılmıştır. Hazırlanan akademik başarı

testinin yapı geçerliliği için sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğretim üyelerinin görüşü alınmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak toplam 30 sorudan oluşan çoktan seçmeli akademik başarı testi hazırlanmıştır. Hazırlanan akademik başarı testinin geçerlik ve güvenirlik çalışması için pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama esnasında akademik başarı testi, daha önce bu ünitenin anlatıldığı 7. sınıfta öğrenim gören toplam 32 öğrenciye uygulanmıştır. Pilot uygulama sonucunda elde edilen veriler, TestAn Test Analiz Programı'nda analiz edilmiştir. Yapılan madde analizi sonucunda testte yer alan her bir maddeye ait madde güçlük ve madde ayırt edicilik indeksleri hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalar sonucunda 30 sorudan oluşan test 20 soruya indirilmiştir. Akademik başarı testine ait madde analizi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Akademik Başarı Testine Ait Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırt Edicilik İndeksi	Madde Güvenirlik İndeksi	Madde Varyans	Madde Standart Sapma
1	0,625	0,750	0,363	0,234	0,484
2	0,938	0,125	0,030	0,059	0,242
3	0,750	0,250	0,108	0,188	0,433
4	0,688	0,375	0,174	0,215	0,464
5	0,625	0,500	0,242	0,234	0,484
6	0,500	0,750	0,375	0,250	0,500
7	0,500	0,500	0,250	0,250	0,500
8	0,563	0,375	0,186	0,246	0,496
9	0,563	0,625	0,310	0,246	0,496
10	0,563	0,875	0,434	0,246	0,496
11	0,625	0,500	0,242	0,234	0,484
12	0,875	0,250	0,083	0,109	0,331
13	0,563	0,625	0,310	0,246	0,496
14	0,750	0,500	0,217	0,188	0,433
15	0,813	0,375	0,146	0,152	0,390
16	0,063	-0,125	-0,030	0,059	0,242
17	0,500	0,500	0,250	0,250	0,500
18	0,688	0,375	0,174	0,215	0,464
19	0,688	0,625	0,290	0,215	0,464
20	0,750	0,250	0,108	0,188	0,433
21	0,563	0,625	0,310	0,246	0,496
22	0,625	0,500	0,242	0,234	0,484

Tablo 11. (devami)

23	0,375	0,000	0,000	0,234	0,484
24	0,813	0,375	0,146	0,152	0,390
25	0,688	0,625	0,290	0,215	0,464
26	0,688	0,625	0,290	0,215	0,464
27	0,750	0,500	0,217	0,188	0,433
28	0,750	0,000	0,000	0,188	0,433
29	0,438	0,625	0,310	0,246	0,496
30	0,625	0,750	0,363	0,234	0,484
Ortalama	0,631	0,454	0,214	0,206	0,449

Yapılan madde analizi sonucunda “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı akademik başarı testinde madde ayırt edicilik indeksi .40 ve üzerinde olan maddeler ile madde güçlük indeksi .30 ve .80 arasında olan maddeler hazırlanan akademik başarı testine dahil edilmiş, madde ayırt edicilik indeksi .40 ve altında değer alan ve madde güçlük indeksi .80 üzerinde olan 2, 3, 12, 15, 16, 20, 23, 24, 27, 28 maddeleri akademik başarı testinden çıkarılmıştır. Akademik başarı testinde yer alan 30 sorunun ortalama güçlüğü .644, akademik başarı testinde yer alan soruların birbiri ile ne kadar tutarlı olduğunu belirlemek için hesaplanan KR-20 değeri ise .80 olarak hesaplanmıştır.

Uygulama

Araştırmanın uygulaması, 2018-2019 eğitim- öğretim yılı bahar yarıyılında Erzurum ilinde bulunan bir ortaokulda, altıncı sınıfta öğrenim gören toplam 47 öğrenci ile yapılmıştır.

Araştırma “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı üzerinde yapılmıştır. Bu öğrenme alanı, Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor, Dünyamıza Sahip Çıkalım, Bir Projem Var, Vergilerimizle Aydınlık Yarınlar, Nitelikli İnsan Güçlü Türkiye, Mesleğimi Seçiyorum konularından oluşmaktadır.

Uygulamaya başlamadan önce dersin öğretmeni tarafından araştırma süreci hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere gereken geçerlik ve güvenlik önlemleri alınarak hazırlanan akademik başarı testi ön test olarak uygulanmıştır. Ön testin uygulanmasından sonra “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı 5 hafta boyunca dersin öğretmeni tarafından işlenmiştir. Uygulama süreci, deney grubunda ARCS motivasyon modeline dayalı olarak hazırlanan ders planları doğrultusunda gerçekleştirilirken, kontrol grubunda ise yine dersin öğretmeni tarafından mevcut programa dayalı öğretim yapılarak

gerçekleştirilmiştir. Dersin uygulama süreci ve dersin işlenişinin ARCS motivasyon modeline uygunluğu araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir.

Uygulama süreci sona erdikten sonra her iki gruba da sürecin başında uygulanan akademik başarı testi son test olarak uygulanmıştır. Bununla birlikte sürecin sonunda her iki sınıfın motivasyon düzeylerini belirlemek amacıyla motivasyon anketi uygulanmıştır.

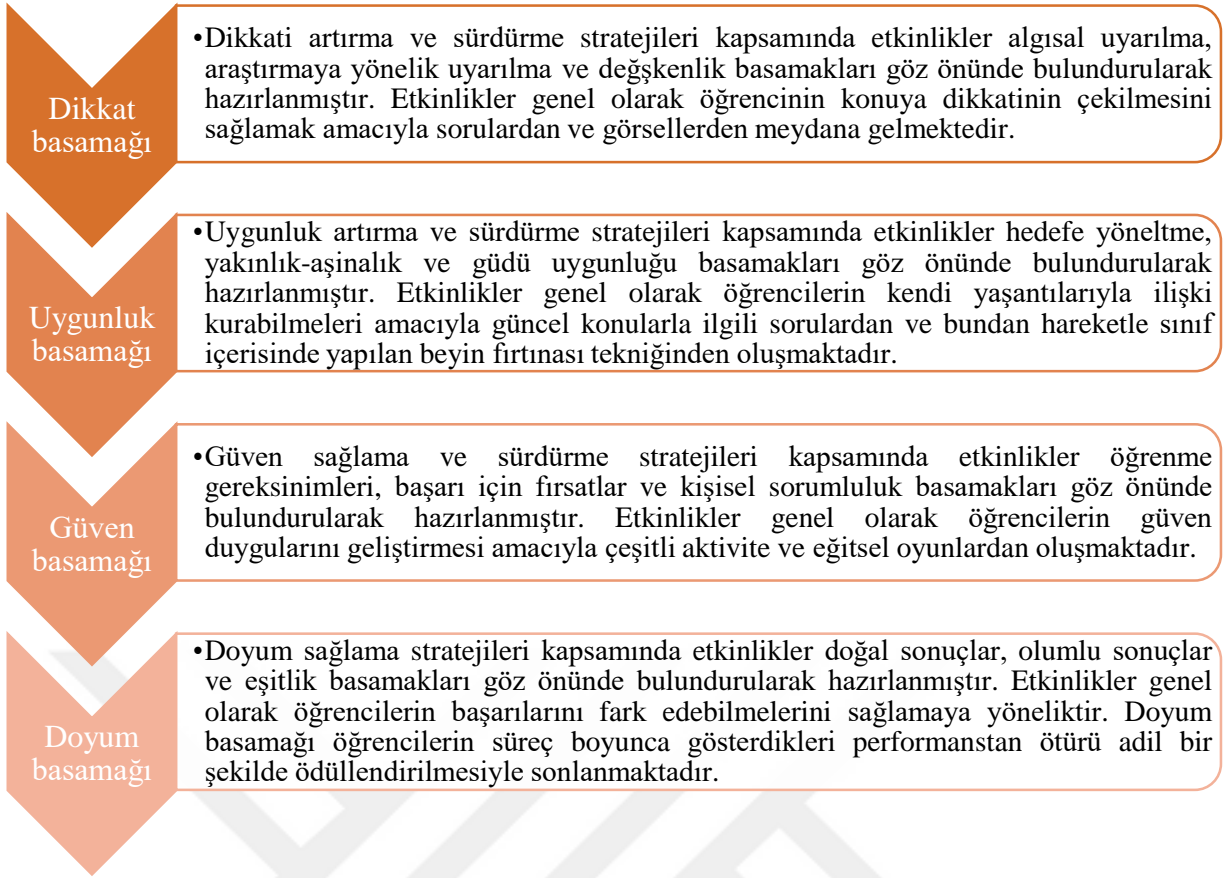
Üretim Dağıtım ve Tüketim öğrenme alanıyla ilgili genel uygulama planı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Genel Uygulama Planı

Sınıf	Uygulama	Süre
DG - KG	Ön testin uygulaması	1 ders saati
DG	Dersin öğretmen tarafından işlenmesi ve hazırlanan etkinliklerin uygulanması	15 ders saati
KG	Dersin öğretmen tarafından işlenmesi	15 ders saati
DG - KG	Son testin ve motivasyon anketinin uygulaması	2 ders saati

Kontrol grubunda ilgili öğrenme alanının öğretimi, mevcut programa bağlı olarak dersin öğretmeni tarafından yürütülmüştür. Konular öğretmen tarafından anlatılmış ve ilgili konuların öğretimi konu sonu değerlendirme soruları çözülerek gerçekleştirilmiştir. İlgili öğrenme alanının konuları her hafta aynı şekilde işlenerek süreç tamamlanmıştır.

ARCS motivasyon modeline dayalı olarak her konu başlığı için ayrı olarak hazırlanan ders planları Ek- 1’de verilmiştir. Deney grubunda dersler hazırlanan bu planlar doğrultusunda işlenmiştir. Ders planları oluşturulurken uygulama sürecine dahil edilen etkinliklerin ARCS motivasyon modelinin alt basamaklarına göre dağılımı Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. ARCS motivasyon modelinin alt basamaklarına göre etkinlik dağılımı

Veri Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi SPSS 22 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Öncelikle araştırmadan elde edilen nicel veriler SPSS 22 paket programına aktarılmıştır. Veri girişi yapıldıktan sonra araştırma sorularına göre parametrik ya da nonparametrik testlerden hangisinin kullanılacağına karar vermek için normallik analizi yapılmıştır. Normallik analizi sonucunda “ÜDTT” ön test verilerinin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin sayısı DG=24 ve KG=23 olduğundan yani gruplardaki öğrenci sayısının 30’un altında olmasından dolayı normallik analizi için Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını görmek için histogram, normal Q-Q plot, detrended normal Q-Q plot grafiği, basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir (Can, 2019). Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi için gerekli olan kriterler oluşturulduktan sonra verilerin analizine geçilmiştir.

Araştırmacının Rolü

Bu araştırmada araştırmacının iki farklı rolü bulunmaktadır. Bunlardan birisi araştırmacı rolü diğeri ise gözlemci rolüdür. Araştırmacı rolü ile ön test- son test ve anket verilerini toplamış, topladığı verileri analiz etmiş, yorumlamış ve önerilerde bulunmuştur. Gözlemci rolü

ile deney ve kontrol grubuna yapılacak dersi planlamış ve bu dersleri yürüten öğretmeni, sınıf ortamını ve ders esnasında öğrencilerin davranışlarını gözlemleyerek, öğretmen ile birlikte dersin işlenişinde yer almıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Bilimsel bir araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının bilimselliği tam olarak yansıtabilmesi için uygun ve doğru biçimlerde kullanılması ve araştırmanın amacına yönelik olması gereklidir (Can, 2019). Bir ölçme aracının ölçülmesi gereken özelliği, diğer özelliklerle karıştırmadan doğru bir şekilde ölçebilme derecesine geçerlik denir. Güvenirlik ise, bir ölçme aracının aynı şartlar altında yinelenen ölçümlerinin önceden elde edilen ölçüm değerleriyle arasında benzer ve tutarlı bir ilişkinin olması durumudur (Ercan & Kan, 2004). Yani bilimsel bir araştırmada veri toplama araçlarının bilimsel olarak geçerli ve ölçümler sonucunda elde edilen verilerin güvenilir olması gereklidir (Can, 2019).

Bu araştırmada, araştırmaya bilimsel bir nitelik kazandıran en önemli unsurlardan olan geçerlik ve güvenirliğin sağlanabilmesi için, süreç araştırmacı tarafından dikkatlice tasarlanmış, araştırma boyunca kullanılan veri toplama araçlarının ve araştırma yönteminin geçerliği ve güvenirliği ve araştırma sonuçları detaylı bir biçimde açıklanmıştır.

Araştırmanın geçerliğini sağlamak için yapılan uygulamalar şunlardır;

- Çalışmada farklı veri toplama araçları (akademik başarı testi ve motivasyon anketi) kullanılmıştır.
- Araştırmada kullanılan “ÜDTT” akademik başarı testinin kapsam geçerliliğini artırmak için belirtke tablosu hazırlanmıştır.
- Araştırma konusu uzman görüşüne başvurularak belirlenmiştir.
- Araştırma ve uygulama süreci yöntem bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.
- Araştırmanın çalışma grupları araştırmanın amacına göre oluşturulmuştur.

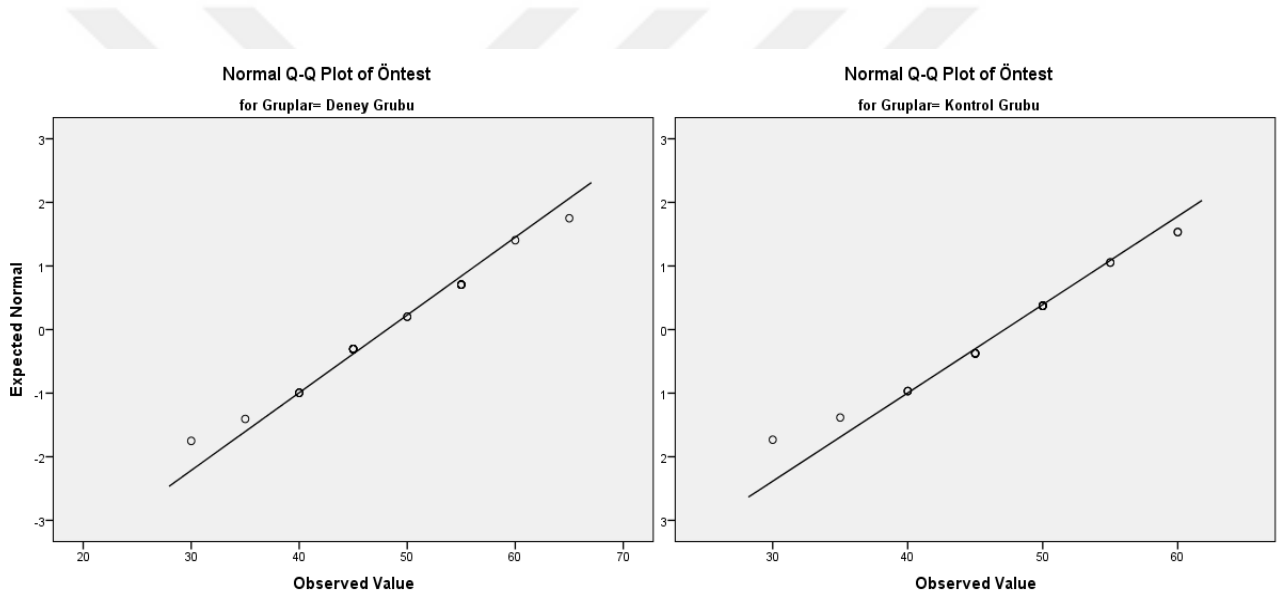
Araştırmanın güvenirliğini sağlamak için yapılan uygulamalar ise şunlardır;

- Araştırmada kullanılan “ÜDTT” akademik başarı testinin pilot uygulaması yapılarak, testin iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır.
- Keller (1987)’ın geliştirdiği motivasyon anketinin, Kutu (2011) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanmış hali gerekli izinler alınarak bu araştırmada kullanılmıştır.

- Grupların birbirine denk olup olmadığına bakmak için “ÜDTT” akademik başarı testinin ön test sonuçlarına göre Shapiro-Wilk normallik testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda deney grubu ön test verilerinin ($p=.22$; $p>.05$) ve kontrol grubu ön test verilerinin ($p=.20$; $p>.05$) normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca yönelik Shapiro-Wilk normallik testi analiz sonuçları Tablo 13’de, Q-Q Plot grafiği Şekil 5’te gösterilmiştir.

Tablo 13. ÜDTT' den Elde Edilen Ön Test Verilerinin Shapiro-Wilk Normallik Testi Analiz Sonuçları

Gruplar	İstatistik	sd	P
Deney grubu	.946	24	.22
Kontrol grubu	.942	23	.20

Şekil 5. Deney ve kontrol grubu normal Q-Q pilot grafiği

- Araştırma sonucunda ulaşılan tüm sonuçların güvenilirliği için toplanan bütün veriler ve belgeler araştırmacı tarafından kayıt altına alınarak dosya haline getirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyonlarına etkisini ortaya koymak amacıyla kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma sürecinde toplanan verilerin istatistiksel çözümlenmeleri ve bunlara ilişkin yorumlar araştırma sorularına göre belirlenen başlıklar altında toplanarak yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan sosyal bilgiler öğretiminin, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilere “Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Akademik Başarı Testi” (ÜDTT) ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Shapiro-Wilk normallik testi ve ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem T- Testi yapılmış, testin sonuçları detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

ÜDTT uygulamalarından elde edilen bulgular.

Uygulama sürecine başlamadan önce deney ve kontrol gruplarının denkliklerinin sağlanması amacıyla deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilere “Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Akademik Başarı Testi” ön test olarak uygulanmıştır. ÜDTT’ den elde edilen verilerin analizinde kullanılacak testin belirlenmesi için Shapiro-Wilk normallik testi yapılmıştır.

ÜDTT’ nin ön test verilerinin normal dağılımına uygunluğu araştırmaya katılan çalışma grubunda yer alan öğrenci sayısı deney ve kontrol gruplarında 30’ un altında olduğu için normallik analizi testi Shapiro-Wilk normallik testi kullanılarak yapılmıştır (Can, 2019). Shapiro-Wilk normallik testi sonuçlarına göre, deney grubu ön test verilerinin ($p=.22$; $p>.05$) ve kontrol grubu ön test verilerinin ($p=.20$; $p>.05$) normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÜDTT' nin ön testinden elde edilen veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı verilerin analizinde parametrik testlerden olan Bağımsız Örneklem T- Testi kullanılmıştır. Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. ÜDTT' nin Ön Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Deney grubu	24	48.13	8.18	45	.422	.675
Kontrol grubu	23	47.17	7.20			

ÜDTT' nin ön testinden elde edilen verilerin t testi sonuçlarına göre, deney ve kontrol gruplarının ön test başarı puanlarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$t_{(45)}=.422$, $p=.67$, ($p<.05$)].

Uygulama sürecinin bitmesinin ardından son test olarak uygulanan ÜDTT' den elde edilen verilerin analizinde kullanılacak testin belirlenmesi için Shapiro-Wilk normallik testi yapılmıştır. Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15. ÜDTT' nin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Shapiro-Wilk Normallik Testi Sonuçları

Gruplar	İstatistik	sd	p
Deney grubu	.936	24	.13
Kontrol grubu	.937	23	.15

ÜDTT' nin son test verilerinden elde edilen puanların Shapiro-Wilk normallik testi sonuçları incelendiğinde deney grubu son test verilerinin ($p=.13$; $p>.05$) ve kontrol grubu son test verilerinin ($p=.15$; $p>.05$) normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÜDTT' nin son testinden elde edilen veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı verilerin analizinde parametrik testlerden olan Bağımsız Örneklem T- Testi kullanılmıştır. ÜDTT' den elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 16'da, Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları ise Tablo 17' de verilmiştir.

Tablo 16. ÜDTT' nin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistikleri

Gruplar	n	\bar{X}	Ss
Deney Grubu	24	85.83	8.68
Kontrol Grubu	23	75.87	6.15
Toplam	47	80.85	14.83

ÜDTT' nin son testinden elde edilen verilerin tanımlayıcı istatistikleri incelendiğinde, deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin son test puan ortalamalarının [$DG= 85.83$; $KG= 75.87$] farklılaştığı görülmektedir.

Tablo 17. ÜDTT' nin Son Test Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Deney grubu	24	85.83	8.68	45	4.52	.00
Kontrol grubu	23	75.87	6.15			

ÜDTT' nin son testinden elde edilen verilerin t testi sonuçlarına bakıldığında deney ve kontrol gruplarının son test başarı puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$t_{(45)}=4.52$, $p=.00$, ($p<.05$)].

Çalışma sonucunda elde edilen anlamlı farklılığın etki büyüklüğünü hesaplamak için Cohen's d formülü kullanılmıştır. Cohen (1988)' e göre hesaplamalar sonucunda elde edilen d değeri; 0.2 küçük etki büyüklüğü, 0.5 orta etki büyüklüğü, 0.8 ise büyük etki büyüklüğü şeklinde yorumlanmaktadır. Yapılan hesaplamalar sonucunda iki grubun başarı puanları arasındaki anlamlı farklılığın etki büyüklüğü 1.3 ile çok büyük etki olarak hesaplanmıştır (Özsoy & Özsoy, 2013).

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan sosyal bilgiler öğretiminin, öğrencilerin motivasyonları üzerindeki etkisini ortaya koymak amacıyla, uygulama sürecinin sonunda deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilere “Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi” (ÖMMA) son test olarak uygulanmıştır. ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin öğrencilerin motivasyon üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımsız Örneklem T- Testi yapılmış, testin sonuçları detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

ÖMMA uygulamasından elde edilen bulgular.

Öğrencilerin motivasyon puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla, uygulamanın bitmesinin ardından uygulanan ÖMMA' dan elde edilen verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T- Testi kullanılmıştır. ÖMMA' nın alt kategorilerine göre, deney grubu ve kontrol grubunun ÖMMA' dan aldıkları puan ortalamalarına dayalı olarak yapılan Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18. ÖMMA Verilerinden Elde Edilen Puanların Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Kategoriler	Gruplar	n	\bar{X}	S	t	p
Güven	Deney grubu	24	4.83	.282	6.06	.00
	Kontrol grubu	23	3.80	.780		
Uygunluk-Doyum	Deney grubu	24	4.77	.184	4.83	.00
	Kontrol grubu	23	4.20	.549		
Dikkat	Deney grubu	24	4.78	.321	3.05	.04
	Kontrol grubu	23	4.20	.863		

Tablo 18’de görüldüğü üzere, güven kategorisi için [$t_{(45)}=6.06$, $p=.00$, ($p<.05$)], uygunluk-doyum kategorisi için [$t_{(45)}=4.83$, $p=.00$, ($p<.05$)] ve dikkat kategorisi için [$t_{(45)}=3.05$, $p=.04$, ($p<.05$)] olarak saptanmıştır. ÖMMA’dan alınan puan ortalamaları bakımından deney ve kontrol grubu arasında tüm kategorilerde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma sonucunda iki grubun motivasyon düzeyleri arasındaki anlamlı farklılığın etki büyüklüğü güven basamağında 1.7 ile çok büyük etki, uygunluk-doyum basamağında 1.3 ile çok büyük etki, dikkat basamağında 0.8 ile büyük etki olarak hesaplanmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde “ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarına ve motivasyon düzeylerine etkisi” adlı çalışmanın uygulanmasına ilişkin elde edilen bulguların sonuçlarına ve bu konuda daha sonra yapılacak olan çalışmalara yol göstereceği düşünülen bir takım önerilere yer verilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler öğretiminde öğrencilerin akademik başarılarına ve derse yönelik motivasyonlarına etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda aşağıda verilen sonuçlar elde edilmiştir.

- ARCS motivasyon modelinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmüştür. Bu sonuç, ARCS motivasyon modelinin anlamlı öğrenmeyi gerçekleştirerek akademik başarıyı artırmada etkili bir yöntem olabileceğini göstermektedir.
- ARCS motivasyon modelinin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin motivasyonlarının kontrol grubundaki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bu sonuç, modelin öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarını artırmada etkili bir yöntem olabileceğini göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ÜDTT’ den aldığı son test puan ortalamalarının ($LDG= 85.83$; $KG= 75.87$) farklılaştığı ve deney grubunun lehine anlamlı bir sonuç ortaya çıktığı görülmüş, ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan dersin öğrencilerin akademik başarılarını artıran bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ÖMMA’ dan elde edilen bulguların sonucunda ise deney grubundaki öğrencilerin dikkat, uygunluk- doyum ve güven kategorilerinden aldıkları puanların ortalaması kontrol grubundaki öğrencilere göre daha yüksek olarak tespit edilmiş, ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan dersin öğrencilerin motivasyonunu artırmada etkili bir yöntem olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ARCS motivasyon modelinin uygulandığı deney grubundaki öğrencilerin akademik başarılarının ve motivasyonlarının yüksek olmasının sebebinin, modelin öğrenciyi motive ederek öğrenme sürecinde aktif bir şekilde rol olmasını sağlaması, yapılan ders içi etkinliklerin

öğrenmeyi kolaylaştırması ve öğrenciyi sürece katarak ders boyunca öğrencinin dikkatini koruması, öğrencilere sunulan bilgilerin kendi yaşamlarıyla arasındaki ilişkiyi kavramasına sebep olacak türden olması, öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilmelerine imkân verilerek karşılıklı güven ortamının oluşturulması ve sonuç olarak öğrenciyi doyuma ulaştıracak motive edici unsurların öğrenme sürecine dahil edilmesi gibi nedenler olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar, ilgili alanyazında ARCS motivasyon modelinin öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve programa dayalı öğretime göre öğrencilerin akademik başarıları ve öğrencilerin motivasyonları üzerinde olumlu bir şekilde etkili olduğunu belirten birçok araştırma sonucuyla da benzerlik göstermektedir.

Tahiroğlu (2015) ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin başarılarını ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini tespit etmiş, fakat bu durumun sebebinin ARCS motivasyon modelinden mi yoksa araştırmacı tarafından geliştirilen içerikten mi ya da her ikisinden mi kaynaklı olduğunun bilinmediği üzerinde durmuştur. Araştırmanın sonuçları başarı ve motivasyona yönelik olumlu etkilerden dolayı benzerlik gösterirken, bu çalışmaya yönelik elde edilen başarı ve motivasyonun ARCS motivasyon modelinden ötürü artmış olduğu sonucuyla örtüşmemektedir.

Balantekin (2014) yaptığı çalışmada, ilgili modelin matematik dersinde öğrencilerin motivasyonlarına, dersi yönelik tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi incelenmiş, araştırma sonucunda ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve akademik başarılarını artırdığını belirtmiştir. Buna karşılık öğrencilerin derse yönelik tutumları sadece ARCS motivasyon modelinin güven basamağında artış göstermiş diğer basamaklarda anlamlı bir farka rastlanılmamıştır. Çalışmanın sonuçları ilgili modelin motivasyon ve akademik başarıyı artırması yönüyle benzerlik göstermektedir.

Kutu (2011) öğrencilerin başarılarının sebebinin, modelin gerçek yaşamdan örneklerle öğrencilerin dikkatini konuya çekmesi, öğrencilerin konuyu neden öğrenmesi gerektiğini kendi yaşantısıyla ilişkilendirerek fark etmelerini sağlaması, küçük gruplara ayrılan öğrencilerin derste öğrendiklerini uygulayabilecekleri deney ve etkinliklerle öğrencilerin kendilerine güven duygusu geliştirmesine yardımcı olması gibi sebeplerin, öğrencilerin derse karşı motivasyonlarını ve buna bağlı olarak konuyu öğrenmeye karşı isteklerini artırmış olabileceğini belirtmiştir. Yapılan çalışmada öğrencilerin başarılarının nedeni olarak dersin ARCS motivasyon modelinin alt basamaklarına uygun olarak planlanması olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda her iki çalışmanın sonuçları birbirleriyle uyum içerisindedir.

Gökcül (2007) ilgili modelin motivasyon stratejilerine göre hazırladığı bilgisayar yazılımının, uygulama sırasında öğrencilerin motivasyonunu yüksek tuttuğuna ve öğrenci motivasyonunun uygulamanın sonuna kadar devam ettiği sonucuna ulaşmış, ancak kalıcılık testi puanları asında kontrol grubu lehine çıkan anlamlı farkın nedeninin yapılan öğretimin etkili fakat bu etkinin kısa sürmesi olduğunu belirtmiştir. Yapılan çalışma öğrencilerin motivasyonları ve başarılarının ARCS motivasyon modelinden dolayı artması yönüyle benzerlik göstermektedir.

Çetin (2007), yaptığı çalışmada ARCS motivasyon modeline uygun olarak hazırladığı bilgisayar destekli öğretim yazılımının öğrencilerin akademik başarılarını artırdığı fakat öğrenmenin kalıcılığı üzerinde modelin bir etkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışma sonuçları ilgili modelin akademik başarıyı artırması yönüyle benzerlik taşımaktadır.

Feng ve Tuan (2005) kimya dersinde ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin yapıldığı deney grubu ve geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu ile yürüttüğü çalışmada, deney grubundaki öğrencilerin başarı ve motivasyonlarında kontrol grubundaki öğrencilere göre belirgin bir artış olduğunu saptamıştır. Çalışma sonucuna göre öğrencilerin başarıları ve motivasyonlarındaki artış benzer olarak bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Mills ve Sorensen (2004) ise yaptıkları çalışmada Kids College adı verilen bir program geliştirmişler, bu programa göre yapılan uygulama sonucunda öğrencilerin motivasyon düzeylerinde artış sağlandığı, öğrenme ve başarı konusunda isteklerinin arttığını gözlemlemişlerdir. Her iki çalışmanın sonuçları da öğrencilerin öğrenmeye karşı isteklerini motivasyonlarını ve başarılarını artırması açısından benzerdir.

ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler öğretimine uyarlandığı bu araştırmadan elde edilen sonuçlar bu modelin kullanıldığı diğer araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Buna göre, ARCS motivasyon modelinin, öğrencilerin derse karşı isteklerini, motivasyon düzeylerini ve akademik başarılarını artırması sebebiyle sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasının doğru bir karar olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara ve sonuçlara bağlı olarak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

- ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin akademik başarısını ve sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarını artırmada olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Bu nedenle

ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin sosyal bilgiler dersinde aktif olarak kullanılması,

- ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekerek ders sürecini eğlenceli ve daha zevkli bir hale getirdiği söylenebilir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda modele göre tasarlanan öğretimin diğer öğrenme alanlarında ve konularda da kullanılabilceği,
- ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan öğretimin etkinliklerle zenginleştirilmesi sayesinde bu sürecin öğrenmeyi kolaylaştırdığı görülmüş, bu sebeple modelin özellikle öğrencilerin öğrenmesinde zorluk yaşadığı konularda kullanılması,
- Alanyazın incelendiğinde sosyal bilgiler dersinde ARCS motivasyon modelinin kullanılması ile ilgili çalışma örneklerine az sayıda rastlanıldığı dikkate alınarak bu konuda daha fazla araştırma yapılması,
- Öğretmenlerin dersleri kılavuz kitaba uygun olarak işlemeden dolayı, bu kitapların öğrencilerin motivasyonunu göz önünde bulundurularak hazırlanmasının sağlanması,
- Öğretmenlerin, öğretim sürecini tasarlarken öğrenci motivasyonunu göz önünde bulundurup ilgili dersi planlaması,
- ARCS motivasyon modelinin etkili bir şekilde uygulanabilmesi açısından, öğretmenlere hizmet içi eğitim faaliyetleriyle motivasyonun eğitimdeki önemi hakkında bilgilendirmeler yapılması,
- Uygulama süresinin kısıtlı olmasından ötürü zaman yetersizliğinin yaşanması ve gruplar lehine uzun süreli araştırma yapılamaması nedeniyle ARCS motivasyon modeline yönelik etkinliklere daha uzun zaman ayrılması,
- ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin akademik başarıları ve motivasyonları üzerindeki etkisinin incelendiği bu araştırmanın değişkenlerinin çeşitlendirilerek öğrencilerin derse yönelik tutumu, bilginin kalıcılığı gibi farklı değişkenler üzerindeki etkisinin incelenmesi,
- Bu modelin kullanılarak yapıldığı araştırmalar genellikle ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Benzer çalışmaların üniversite öğrencileriyle de yapılarak etkilerinin araştırılması,

önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aydın, Ş. (2009). *İlköğretim okullarında bilişim teknolojileri dersi yeni öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 244769)
- Adair, J. (2005). *Etkili motivasyon*. (S. Uyan, çev. ed.). İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı. (Çalışmanın orijinali 2003'te yayımlanmıştır.)
- Ames, C. A. (1990). Motivation: what teachers need to know. *Teachers College Record*, 91 (3) 410-421. Retrieved from <https://pdfs.semanticscholar.org>
- Akkoyunlu, B., Altun, A., & Yılmaz Soylu, M. (2008). *Öğretim tasarımı*. (1. baskı). Ankara: Maya Akademi.
- Balaban Salı, J. (2004). Öğrenmede güdülenme. Y. Kuzgun ve D. Deryakulu (Ed.), *Eğitimde bireysel farklılıklar içinde*. (1. baskı, ss. 167-191) Ankara: Nobel.
- Balantekin, Y. (2014). *ARCS motivasyon modeline göre tasarlanan yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin motivasyonlarına, tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 382054)
- Balantekin, Y., & Bilgin, A. (2017). ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin motivasyonlarına, tutumlarına ve akademik başarılarına etkisi. *İlköğretim Online*, 16(1), 161-177, 2017. doi:10.17051/io.2017.04081
- Baştürk, R. (2014). Deneme modelleri. A. Tanrıöğen (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri içinde*. (4. baskı, s. 41-42). Ankara: Anı.
- Baykul, Y. (2006). *İlköğretimde matematik öğretimi*. (9. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Bilgili, A. S. (2009). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. A. S. Bilgili (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri içinde*. (2. baskı, s. 2). Ankara: Pegem Akademi.
- Boydak Özcan, M. (2007). Öğrenmede motivasyon ve stres. Z. Cafağlı (Ed.), *Yeni gelişmeler doğrultusunda sınıf yönetimi içinde*. (1. baskı, ss. 65-76). Ankara: Grafiker.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (15. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Campbell, D.T., & Stanley J. C. (1963.) *Experimental and quasi-experimental designs For research*. USA: Rand McNally & Company.
- Can, A. (2019). *SSPS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (7. baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Cengiz, E. (2009). *ARCS motivasyon modelinin fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin başarısına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 238099)
- Cook, D. A., Beckman, T. J., Thomas, K. G., & Thompson, W. G. (2009). Measuring motivational characteristics of courses: applying Keller's instructional materials motivation survey to a web-based course. *Academic Medicine*, 84 (11), 1505-1509.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve davranışı*. (18. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çatak, M. (2016). Sosyal bilgiler programının tarihçesi. S. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri için sosyal bilgiler öğretimi* içinde. (1. baskı, s. 4). Ankara: Anı.
- Çetin, Ü. (2007). *ARCS motivasyon modeli uyarınca tasarlanmış eğitim yazılımı ile yapılan öğretimle geleneksel öğretimin öğrencilerin başarısı ve öğrenmenin kalıcılığı açısından karşılaştırılması*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 189745)
- Dellal, N. A., & Günak B. G. (2009). Çanakkale on sekiz mart üniversitesi'nde ikinci yabancı dil olarak almanca öğrenen öğrencilerin öğrenme motivasyonları. *Dil Dergisi*, 143, 20-41. <http://dergiler.ankara.edu.tr> adresinden edinilmiştir.
- Dede, Y. (2003). ARCS motivasyon modelinin öğrencilerin matematiğe yönelik motivasyonlarına etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 173-182. <http://pauegitimdergi.pau.edu.tr> adresinden edinilmiştir.
- Driscoll, M. P. (2012). *Öğretim süreçleri ve öğrenme psikolojisi*. (Ö. F. Tutkun çev. ed.). Ankara: Anı. (Çalışmanın orijinali 1994'te yayımlanmıştır.)
- Ercan, İ., & Kan İ. (2004). Ölçeklerde güvenilirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3) 211-216. <https://dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Eren Uğurlu, Z. (2018). Öğretim sürecinin yönetimi. A. Ottekin Demirbolat (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde. (1. baskı, ss. 153-163). Ankara: Pegem Akademi.
- Erden, M. (1996). *Sosyal bilgiler öğretimi*. (1. baskı). Ankara: Alkım.
- Erden, M. (2005). *Sınıf yönetimi*. (2. baskı). İstanbul: Epsilon.

- Erden, M. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. (4. baskı). Ankara: Arkadaş.
- Erdem, A. R. (2006). Sınıfta güdülenme. H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi* içinde. (2. baskı, ss. 220-230). Ankara: Anı.
- Ergün, M. (2012). Sınıfta motivasyon. E. Karip (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde. (11. baskı, ss. 135) . Ankara: Pegem Akademi.
- Gülşen, C. (2010) Temel kavramlar ve sınıf yönetiminin kapsamı. C. Gülşen (Ed.), *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi* içinde. (1. baskı, ss. 167-177). Ankara: Anı.
- Hanks, K. (1999). *İnsanları motive etme sanatı*. (C. İkizler çev. ed.). İstanbul: Alfa/ Aktüel Kitabevi. (Çalışmanın orijinali 1999'da yayımlanmıştır.)
- Hoy, A. W. (2015). *Eğitim psikolojisi*. (D. Özen çev. ed.). İstanbul: Kaknüs. (Çalışmanın orijinali 1980'de yayımlanmıştır.)
- İlhan, T. (2015). Öz belirleme. B. Ergüner Tekinalp ve Ş. Işık Terzi (Ed.), *Eğitimde pozitif psikoloji uygulamaları* içinde. (1. baskı, s. 75). Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (2001). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (11. baskı) Ankara: Nobel.
- Karşlı, G. (2015). *ARCS motivasyon yönteminin 8. sınıf hücre bölünmesi ve kalıtım ünitesinde öğrencilerin motivasyonu başarısı ve tutumlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 455440)
- Keller, J. M. (2000, February). *How to integrate learner motivation planning into lesson planning: The ARCS model approach*. Paper presented at the meeting of VII Semanario, Santiago.
- Keller, J. M. (2010). *Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach*. [e-kitap sürümü]. USA: Springer. <https://books.google.com.tr> adresinden edinilmiştir.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Etkili sınıf yönetimi*. (1. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kolling, A. (2018). *Motivational design for e-learning practitioners*. Retrieved from <http://competen-sea.eu>
- Köroğlu, Ö. T. (2019). Yönetici, Motivasyon ve İkna. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 41, 391-403. doi:10.15189/1308-8041
- Köstüklü, N. (2001). *Sosyal bilimler ve tarih öğretimi*. (3. baskı). Konya: Günay Ofset.

- Kutu, H. (2011). *Yaşam temelli ARCS öğretim modeliyle 9. sınıf kimya dersi "hayatımızda kimya" ünitesinin öğretimi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 299754)
- McCombs, L. B. (2010). *Ulaşılmaması güç öğrencileri motive etmek*. (S. Esin çev. ed.) İstanbul: Prestij. (Çalışmanın orijinali 1991'de yayımlanmıştır.)
- MEB. (2017). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi öğretim programı*, Ankara: www.mufredat.meb.gov.tr adresinden edinilmiştir.
- Ocak, M. A., Topal, A., Ağca, R. K., & Akçayır, M. (2011). *Öğretim tasarımı*. (2. baskı). Ankara: Anı.
- Öncü, H. (2003). Motivasyon (Güdülenme). L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde*. (5. baskı, ss. 168-170), Ankara: Nobel.
- Özek Günyel, F. (2018). *Web 2.0 destekli arcs uygulanan öğretim tasarımının öğrencilerin dinlediklerini anlamalarına ve motivasyonlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 517357)
- Özsoy, H. İ., & Ataünel, A. (2001). *Nasıl bir insan ve nasıl?*. (1. baskı). Ankara: 20 Mayıs Eğitim Vakfı.
- Özsoy, S. & Özsoy G. (2013). Eğitim araştırmalarında etki büyüklüğü raporlanması. *İlköğretim Online*, 12 (2), 334-346. <http://ilkogretim-online.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi demokratik vatandaşlık eğitimi içinde*. (1. baskı, s. 1) Ankara: Pegem Akademi.
- Rodgers, D. L. (2005). The effect of instructional media on learner motivation. *International Journal of Instructional Media*. 1-19.
- Safran, M. (2008). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay, A. Öcal (Ed.), *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde*. (1. baskı, ss. 3-5). Ankara: Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (2012). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. (21. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, R. (2016). Alternatif yaklaşımlarla sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili temel kavramlar. R. Sever, M. Aydın, E. Koçoğlu (Ed.), *Alternatif Yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler Öğretimi içinde*. (1. baskı, ss. 1-3). Ankara: Pegem Akademi.

- Schunk, D. H. (2012). *Eğitimsel bir bakışla öğrenme teorileri*. (M. Şahin çev. ed.). Ankara: Nobel. (Çalışmanın orijinali 2003'te yayımlanmıştır.)
- Shellnut, B. (1996). John Keller: A motivating influence in the field of instructional systems design. *Wayne State University*. 1-9. <http://arcsmode.ipower.com> adresinden edinilmiştir.
- Song, S. H., & Keller, J. M. (1999, February). *The ARCS model for developing motivationally-adaptive computer-assisted instruction*. Paper presented at the meeting of AECT Distance Learning, Denver.
- Suzukı, K., Nishibuchi A., Yamamoto, M., & Keller, J. M. (2004). Development and evaluation of website to check instructional design based on the ARCS motivational model. *Journal of the Japanese Society for Information and Systems in Education*, 2(1), 63-69. <http://citeseerx.ist.psu.edu> adresinden edinilmiştir.
- Şimşek, A. (2009). *Öğretim tasarımı*. (1. baskı). Ankara: Nobel.
- Tay, B. (2011). Sosyal bilgiler öğretiminin dünü bugünü ve yarını. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.), *Sosyal bilgilerin temelleri içinde*. (2. baskı, ss. 2-4). Ankara: Pegem Akademi.
- Tokcan, H. (2015). *Sosyal bilgilerde kavram öğretimi*. (1. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tuzcuoğlu, S. (2014). Motivasyon (Güdülenme). A. Bakıoğlu (Ed.), *Eğitim psikolojisi içinde*. (1. baskı, ss. 299-310). Ankara: Nobel.
- Uçar, R. (2010). DKAB öğretmenlerinin öğrencilerini motive etme durumlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları. *İ.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 225-248. <https://arastirmax.com> adresinden edinilmiştir.
- Ural, M. N. (2009). *Eğitsel bilgisayar oyunlarının eğlendirici ve motive edici özelliklerinin akademik başarıya ve motivasyona etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 262352)
- Ün Açıkgöz, K. (2005). *Etkili öğrenme ve öğretme*. (6. Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası.
- Yüksel, G. (2011). Öğrenme için motivasyon. M. Ç. Özdemir (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde*. (2. baskı, ss. 20-26). Ankara: Pegem Akademi.
- Zarrillo, J. J. (2016). *Sosyal bilgiler öğretimi ilkeler ve uygulamalar*. (B. Tay, S. B. Demir çev. ed.). Ankara: Anı. (Çalışmanın orijinali 2003'te yayımlanmıştır.)

EKLER

Ek-1. Ders Planları

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 1

DERS	SOSYAL BİLGİLER
SINIF	6
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU	KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR (Topraklarımız)
KAZANIM	SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.
SÜRE	40+40+40+40+40
ETKİNLİKLER	Haritalarla bulalım, Sorular havada uçuyor
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Algısal uyarılma➤ Araştırmaya yönelik uyarılma➤ Değişkenlik <p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse Seneca'nın " <i>Toprak ne kadar zengin olursa olsun, ekilmedikçe mahsul vermez. Kafalar da öyle; ekilmeyen kafalar da fikir üretmez</i>" sözüyle başlayarak öğrencilerin bu söz hakkındaki fikirlerini alır.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Ders kitabı sayfa 149'daki görsellerden hareketle öğrencilerin toprağa dayalı olarak yapılan ekonomik faaliyetlerin neler olabileceğini bulmaları sağlanır.</p> <p>Değişkenlik: Ekonomik faaliyetler hakkında fikir sahibi olan öğrencilere topraktan sürekli faydalanabilmek için devletimize ve bize düşen görevlerin neler olabileceği sorularak konu hakkında ön bilgiler verilir.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Hedefe yönelme➤ Yakınlık-aşinalık➤ Günü uygunluğu <p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından toprağa dayalı ekonomik faaliyet çeşitleri ve toprağın önemi anlatılarak dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğrencilere çevrelerinde toprağa dayalı olarak yapılan ekonomik faaliyetlerin olup olmadığı sorulur.</p> <p>Günü uygunluğu: Öğrencilerin bu ekonomik faaliyetleri yapıp yapmadığı öğrenilerek eğer bunlardan birini yapsalardı hangisini yapacaklarını sebepleriyle birlikte söylemeleri istenir.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none">➤ Öğrenme gereksinimleri➤ Başarı için fırsatlar➤ Kişisel sorumluluk <p>Öğrenme gereksinimleri: Akıllı tahtaya yansıtılan tarım ürünleri ve hayvancılık faaliyetlerinin yer aldığı haritalar öğrencilerle birlikte incelenir.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Haritalarla bulalım etkinliğini yapabilmek için akıllı tahtaya dilsiz bir Türkiye haritası yansıtılır.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Öğrencilerden, her öğrencinin bu etkinliğe katılması sağlanarak boş haritada hayvancılık ve tarım faaliyetlerinin en çok yapıldığı yerleri göstermeleri istenir.</p>
DEĞERLENDİRME	<p>Doğal sonuçlar: Sorular havada uçuyor etkinliğini yapmak için soruların yazıldığı kağıtlar öğrenciler tarafından kağıttan uçak yapıp sınıf içerisinde uçurulur. Uçakla öğrencilere rastgele gelen sorular öğrenciler tarafından yanıtlanır.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Doğru cevabı veren öğrencilere yeniden uçak uçurup soru yanıtlama hakkı verilir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Bu etkinliğe her öğrencinin eşit ve adil bir şekilde katılımı sağlanır.</p>

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 2

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR (Sularımız)
KAZANIM		SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.
SÜRE		40+40+40+40+40+40
ETKİNLİKLER		Kendi projemizi üretiyoruz
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse İbrahim Sediyanı'nın "Su akarsa nehir, düşerse şelale, durursa göl olur." sözüyle başlayarak öğrencilerin bu söz hakkındaki fikirlerini alır.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: : Ders kitabı 154'deki görsellerden hareketle öğrencilerin su kaynakları kullanılarak yapılan ekonomik faaliyetlerin neler olabileceğini bulmaları sağlanır.</p> <p>Değişkenlik: Ekonomik faaliyetler hakkında fikir sahibi olan öğrencilere su kaynaklarının etkili bir şekilde kullanıldığı projelerden bahsedilerek bunlara yönelik fikirleri alınır.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Gudu uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından su kaynaklarımızın neler olduğu ve su kaynaklarına bağlı olarak yapılan ekonomik faaliyet çeşitleri anlatılarak dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğrencilere çevrelerinde su kaynaklarına dayalı olarak yapılan ekonomik faaliyetlerin olup olmadığı sorulur.</p> <p>Gudu uygunluğu: Öğrencilerin bu ekonomik faaliyetleri yapıp yapmadığı öğrenilerek eğer bunlardan birini yapsalardı hangisini yapacaklarını sebepleriyle birlikte söylemeleri istenir.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Kendi projemizi üretiyoruz etkinliğini yaptırmak için sınıf Doğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz olmak üzere 3 gruba ayrılır.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Öğrencilerden bu bölgelere ait su kaynaklarını kullanarak istedikleri ekonomik faaliyet türünde projeler üretmeleri istenir.</p> <p>Kişisel sorumluluk: :Grup çalışması şeklinde yürütülen etkinliğe her öğrencinin katılması sağlanarak belirlenen grup sözcüleri eşliğinde projelerin tanıtımı yapılır.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Projeler öğrenciler tarafından ekonomik, ticari ve en çok kazanç getirisi olan projeler olmak üzere 3 dalda oylanır.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Oylama sonucunda her proje grubundaki öğrenciyi projenin temsil ettiği rengi sembolize eden stikerlar verilir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Bu etkinliğe her öğrencinin eşit ve adil bir şekilde katılması sağlanarak her öğrenci başarısı sonucunda ödüllendirilmiştir.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 3

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR (Ormanlarımız)
KAZANIM		SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.
SÜRE		40+40+40+40+40+40
ETKİNLİKLER		Sınıfta tabu, Her öğrencim bir çiçek
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen sınıfa “Ormanlar dünyanın akciğerleridir” sözünü yönelterek derse başlar ve öğrencilerin bu söz hakkında fikirlerini alır.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Ders kitabı sayfa 159’daki görsellere bakılarak öğrencilerin orman ürünlerinden yararlanılarak gerçekleştirilen ekonomik faaliyetlerin neler olabileceğini bulmaları sağlanır.</p> <p>Değişkenlik: Ekonomik faaliyetler hakkında fikir sahibi olan öğrencilere orman bilincini artırmak için devletimize ve bize düşen görevlerin neler olabileceği sorularak konu hakkında ön bilgiler verilir. Ormanları korumak ve varlığını sürdürmek için kurulmuş olan vakıflardan bahsedilir.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Günü uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından orman ürünlerinin neler olduğu ve ormanlarımızın ülkemiz ekonomisindeki önemi anlatılarak dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğrencilere “yaşadığımız bölgede ormanlık alanlar bulunmakta mıdır?” sorusu yöneltilir.</p> <p>Günü uygunluğu: Öğrencilerin ilgili soruya cevap vermesinin ardından orman ürünlerine dayalı bir sanayi yapacak olsalardı hangisini yapmak isteyeceklerini sebepleriyle birlikte söylemeleri istenir.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Öğretmen “Her öğrencim bir çiçek projesi” için getirdiği çiçek tohumlarını tüm öğrencilere dağıtır.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Öğrencilerden bu tohumları istedikleri bir yere ekerek kendi çiçeklerini yetiştirmesini ister.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Her öğrenci kendi çiçeğini yetiştirirken bir bitkinin ve ağacın nasıl yetiştiği konusunda fikir sahibi olur. Ayrıca sınıf adına bir ağaç bağışlanarak öğrencilere ormanların önemi kavratılır ve ormanların varlığını sürdürebilmesi için kendi üzerlerine düşen görevleri yapabileme bilinci kazandırılır.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğretmen sınıfta tabu etkinliğini yaptırmak için ormanlar hakkında oluşturduğu tabu kartlarını öğrencilere dağıtır.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Doğru yanıt bulan öğrenciye kartlar içerisinde yeni bir tabu kartını alıp başka bir arkadaşına soru yönelme hakkı verilir. Soruyu cevaplandırarak öğrenciye doğru yanıt bulması için gerekirse ek süre tanınır fakat cevap yanlış olursa hak sıradaki arkadaşına devredilir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Bu etkinliğe sınıftaki tüm öğrencilerin eşit bir şekilde katılımı sağlanır. Her öğrenciye doğru yanıt bulabilmesi için ek süre tanınır.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 4

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR (Madenlerimiz)
KAZANIM		SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.
SÜRE		40+40+40+40+40+40
ETKİNLİKLER		Sınıfta tabu, Bizim sloganımız
GİRİŞ	Dikkati Artırma ve Sürdürme <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse “<i>madenler milli servetimizdir, geleceğimiz için madenleri işleyin</i>” sloganı ile başlayarak madenlerin bizim için neden önemli bir kaynak olduğu hakkında öğrenci görüşlerini alır.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Öğretmen öğrencilerden bildikleri madenleri ders kitabı sayfa 157’deki Türkiye maden haritasından yararlanarak saymalarını ister.</p> <p>Değişkenlik: Öğretmen akıllı tahtaya madenciler ve maden kazalarıyla ilgili görseller yansıtarak öğrencilere “<i>böyle olayların yaşanmaması için ne tür önlemlerin alınması gerekir?</i>” sorusunu yöneltir.</p>
	ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından madenlerimizin neler olduğu ve madenlerimizin ülkemiz ekonomisindeki önemi anlatılarak dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğrencilere “<i>yaşadığınız bölgede hangi madenler çıkarılmaktadır?</i>” sorusu yöneltir.</p> <p>Güdü uygunluğu: Öğrencilerin yaşadıkları bölgede çıkarılan madenleri öğrenmesinin ardından eğer bu madenlerden birini çıkaracak olsalardı hangisini çıkaracaklarını sebepleriyle birlikte söylemeleri istenir.</p>
DEĞERLENDİRME	Güven Sağlama ve Sürdürme <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Öğretmen öğrencilerin madenler hakkında slogan üretmesi için sınıfı 3 gruba ayırır.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Birinci gruptan maden kazaları, ikinci gruptan madenlerin ekonomiye katkıları, üçüncü gruptan ise Türkiye’nin ihracat yaptığı madenlerin tanıtımını içeren slogan üretmeleri istenir.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Her öğrencinin slogan oluşturulma sürecine aktif bir şekilde katılımı sağlanarak sloganın grup öğrencilerinin ortak fikri olması sağlanır. Kura ile belirlenen grup sözcüleri sloganlarını sınıfa tanıtır.</p>
DEĞERLENDİRME	Doyum Sağlama <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğretmen sınıfta tabu etkinliğini yaptırmak için madenler hakkında oluşturduğu tabu kartlarını öğrencilere dağıtır. Doğru yanıtı bulan öğrenciye kartlar içerisinde yeni bir tabu kartını alıp başka bir arkadaşına soru yöneltme hakkı verilir.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Soruyu cevaplandırarak öğrenciye doğru yanıt bulması için gerekirse ek süre tanınır fakat cevap yanlış olursa hak sıradaki arkadaşına devredilir. Doğru yanıt karşılığında öğrenciye motivasyon kartı verilir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Bu etkinliğe sınıftaki tüm öğrencilerin eşit bir şekilde katılımı sağlanır. Her öğrenciye doğru yanıtı bulabilmesi için ek süre tanınır.</p>

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 5

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		KAYNAKLARIMIZ KAZANCA DÖNÜŞÜYOR (Turizm kaynakları)
KAZANIM		SB.6.5.1. Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirir.
SÜRE		40+40+40+40+40+40
ETKİNLİKLER		7 bölge sonsuz güzellik
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse “turizm ülkemizin bacasız sanayisidir” sözüyle başlayarak bu söz hakkında öğrencilerin fikirlerini alır.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Akıllı tahtaya yansıtılan Türkiye turizm haritasından yararlanılarak öğrencilere bildikleri veya daha önce gördükleri turistik yerlerin neler olduğu sorulur.</p> <p>Değişkenlik: Bu yerlerin öğrenciler tarafından harita üzerinde gösterilmesinin ardından öğretmen öğrencilere bahsettikleri yerlerin doğal ya da beşeri bir turizm kaynağı olup olmadığı sorusunu yöneltir.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Gudu uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından turizmin önemi ve turizm kaynaklarının neler olduğundan bahsedilerek dersin hedefi öğrencilerle beraber bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğrencilere “yaşadığınız bölgede turizm faaliyetleri yapılmakta mıdır?” sorusu yöneltilir.</p> <p>Gudu uygunluğu: Öğrencilerin ilgili soruya cevap vermesinin ardından çevrelerindeki turizm kaynaklarını kullanarak ne tür bir faaliyet yapmak isteyeceklerini sebepleriyle birlikte söylemeleri istenir.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Sınıf 7 bölge sonsuz güzellik etkinliği için bir önceki ders yedi gruba ayrılmıştır. Öğrenciler grup arkadaşlarıyla birlikte tanıtacak oldukları bölgelerdeki doğal ve beşeri turizm kaynaklarını araştırıp derse gelmişlerdir.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Her grup temsil ettikleri bölgeye ait bir doğal bir de beşeri turizm kaynağını araştırmıştır.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Her öğrenci grup içinde aktif bir şekilde rol alarak kendi istekleri doğrultusunda oluşturdukları etkinliklerle tanıtımını yapacakları turizm kaynaklarını kura ile belirlenen grup sözcüsü tarafından tanıtacaktır.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğrenciler doğal ve beşeri turizm kaynaklarının ayrımını yapabileceklerdir.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Öğrencilere grup çalışmasındaki başarılarından ötürü dersi içi performans puanı verilmiştir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Her öğrenciye performansı doğrultusunda eşit ve adil puanlandırma yapılmıştır.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 6

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		DÜNYAMIZA SAHİP ÇIKALIM
KAZANIM		SB.6.5.2. Kaynakların bilinçsizce tüketilmesinin canlı yaşamına etkilerini analiz eder.
SÜRE		40+40
ETKİNLİKLER		Sorularla kelime avı, Altı şapkalı düşünme
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse “Ölümsüzlük iksiri içtiğinizi düşünecek olursanız şu an doğada bulunan tüm enerji kaynaklarını sonsuza kadar kullanabilir miydiniz?” sorusuyla başlayarak öğrencilerden beyin fırtınası yapmasını ister.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Beyin fırtınasının ardından ortaya çıkan sonuçlardan hareketle öğretmen öğrencilere doğada bulunan yenilenemeyen ve yenilenebilir enerji kaynakların varlığından bahseder.</p> <p>Değişkenlik: Öğretmen akıllı tahtaya yansıttığı kaynakların bilinçsiz tüketilmesi sonucunda ortaya çıkan çevre sorunlarını içeren gazete haberleri ile ilgili öğrenci görüşlerini alır.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Günü uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından yenilenemeyen ve yenilenebilir enerji kaynaklarının neler olduğundan ve kaynakların bilinçsiz kullanılması sonucunda ortaya çıkan çevre sorunlarından bahsedilerek dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğrencilere yaşadıkları bölgede ne tür enerji kaynaklarından faydalandığı sorulur.</p> <p>Günü uygunluğu: “Bu bölgede enerji kaynaklarının ortaya çıkardığı çevre sorunlarından hangileri daha çok görülüyor?” sorusu öğrencilere yöneltilerek bu sorunların giderilmesi için ne tür önlemler alınması gerektiği konusunda öğrencilerin fikirleri alınır.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Kelime avı etkinliği için dersin konusuna uygun olarak hazırlanmış olan karışık harflerden oluşan kare bulmaca akıllı tahtaya yansıtılır.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Öğrencilere tek tek konuyla ilgili sorular sorularak cevabını bulmalarını ister.</p> <p>Kişisel sorumluluk: İlgili soruyu cevaplayan her öğrenci bulduğu cevabı akıllı tahtaya yansıtılan kelime avı görselinde kalem yardımıyla gösterir.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Altı şapkalı düşünme tekniği kullanılarak öğrencilerden kaynaklarımızın kullanılmasının yaşamımıza etkilerini farklı bakış açılarıyla yorumlamaları sağlanacaktır.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Öğrencilere ders içi performanslarından ötürü motivasyon kartları dağıtılacaktır.</p> <p>Eşitlik-adalet: Her öğrenciye eşit bir şekilde kendini gösterebilme ve değerlendirebilme fırsatı verilecektir.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 7

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		BİR PROJEM VAR
KAZANIM		SB.6.5.3.Türkiye'nin coğrafi özelliklerini dikkate alarak yatırım ve pazarlama proje önerileri hazırlar.
SÜRE		40+40+40
ETKİNLİKLER		Bir şehir bir proje
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse Erzurum iline özgü olan kadayıf dolmasından olsa da yesek diyerek başlar.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Yaşadığımız bölgeye özgü olan bu tatlının bir projeye tanıtımı yapılacak olsa neler yapardınız sorusunu öğrencilere yönelterek öğrencilerin görüşlerini alır.</p> <p>Değişkenlik: Öğretmen derse getirdiği yaratıcı örnek projeleri akıllı tahtaya yansıtarak proje hazırlama konusunda öğrencilerin düşüncelerinin şekillenmesine yardımcı olur.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Güdü uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından ülkemizin coğrafi özelliklerinden, buna bağlı olarak yapılan veya yapılabilecek olan ekonomik faaliyetlerden ve bunlar doğrultusunda üretilen projelerden bahsedilerek dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğretmen “yaşadıkları bölgenin coğrafi özellikleri ve yapılan ekonomik faaliyetlerin neler olduğu” sorusunu öğrencilere yönelterek, öğrencilerin fikirleri alınır.</p> <p>Güdü uygunluğu: Öğrencilerden alınan fikirler doğrultusunda coğrafi özelliklerin ve ekonomik faaliyetlerin birbiriyle ilişkilendirilmesi sağlanır.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Bir şehir bir proje etkinliği kapsamında öğrencilerin hangi şehre yönelik proje üreteceği bir hafta öncesinden kura yöntemiyle belirlenmiştir.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Öğrencilerden bir hafta boyunca o şehri araştırıp, ekonomik getirisi yüksek ve daha önce duyulmamış projeler üretmeleri istenir.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Her öğrenci ilgili projesine konu olan şehirleri bireysel olarak araştırıp, kendi projelerini üretmişlerdir.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğrenciler bir proje üretirken nelere dikkat edilmesi gerektiğini, proje oluşturma sürecinin adımlarını ve ürettikleri projenin pazarlamasının nasıl yapılacağını öğrenmişlerdir.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Öğrencilere ürettikleri projelerden ve başarılarından ötürü dersi içi performans puanı verilmiştir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Her öğrenciye performansı doğrultusunda eşit ve adil bir şekilde puanlandırma yapılmıştır.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 8

DERS	SOSYAL BİLGİLER	
SINIF	6	
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	
KONU	VERGİLERİMİZLE AYDINLIK YARINLARA	
KAZANIM	SB.6.5.4.Vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini savunur.	
SÜRE	40 dakika	
ETKİNLİKLER	Kalkınmaksa hedefimiz, ödenmeli vergilerimiz. (drama)	
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse “Çiçekler ilgi ile çocuklar sevgi ile ülkeler vergi ile büyürler.” sözü ile başlayarak bu sözden hareketle vergi ile ülkemizin nasıl büyüyebileceği hakkında öğrenci görüşlerini alır.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Öğrenci görüşlerini alan öğretmen bu düşüncelerden hareketle devletin bize hizmet sunabilmesi için gerekli olan şeyden yani verginin ne olduğundan bahseder.</p> <p>Değişkenlik: Öğretmen akıllı tahtaya yansıttığı vergi ile ilgili afişleri öğrencilerle birlikte inceleyerek vergi vermenin önemini öğrencilerin kavramasını sağlar.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Gudu uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından vatandaşlık sorumluluğu ve ülke ekonomisine katkısı açısından vergi vermenin gereğini ve önemini anlatılarak dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğretmen öğrencilere “verdiğimiz vergilerin devlet tarafından bize ne gibi hizmetler olarak geriye döndüğü biliyor musunuz?” sorusunu yönelterek bu soru hakkındaki fikirlerini alır.</p> <p>Gudu uygunluğu: Öğretmen öğrencilerden yaşadıkları şehirde devlete verilen vergiler sayesinde devletin bize sunduğu hizmetlerden hangilerinin var olduğunu günlük yaşamdaki gözlemlerinden hareketle söylemelerini ister.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Öğrenciler vergi bilinci ile ilgili yapılacak olan “Kalkınmaksa hedefimiz, ödenmeli vergilerimiz” adlı drama için kendilerine bir önceki ders verilen rollerini sergilemek için hazırlanırlar.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Her öğrenciye kendi rolünü sergilemesi için fırsat tanınır.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Her öğrenci rolünü benimseyerek kendini rolü içerisinde en iyi şekilde yansıtır.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğrenciler vergi vermenin bir vatandaşlık sorumluluğu olduğunu ve vergi vermenin ülkelerin gelişmesi için neden önemli olduğunu kavrar.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Öğrencilere sergiledikleri performanslarından ötürü motivasyon kartları verilir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Her öğrenciye performansını sergileyebilmesi için eşit fırsat sağlanır. Ayrıca öğrencilere performansları sonucu alacakları motivasyon kartlarının dağıtılmasında eşit ve adil davranılır.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 9

DERS	SOSYAL BİLGİLER	
SINIF	6	
ÖĞRENME ALANI	ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	
KONU	NİTELİKLİ İNSAN, GÜÇLÜ TÜRKİYE	
KAZANIM	SB.6.5.5. Nitelikli insan gücünün Türkiye ekonomisinin gelişimindeki yerini ve önemini analiz eder.	
SÜRE	40 dakika	
ETKİNLİKLER	Doğru mu yanlış mı?, Nitelikli elemanlar başarılı işler	
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse akıllı tahtaya yansıttığı başarılı insanların hikayelerinden oluşan kesitlerle giriş yapar.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Gönüllü olan öğrencilere okutulan bu hikayelerin ardından başarı öyküsü anlatılan kişilerin özellikleri ile ilgili sınıfta bir değerlendirme yapılır.</p> <p>Değişkenlik: Bu hikayelerden yapılan çıkarımlar sonucunda öğretmen öğrencilere ders kitabı sayfa 176'daki soruyu “<i>mesleğini iyi bir şekilde yapan insanlarda bulunan özellikleri biliyor musunuz?</i>” şeklinde yönelterek onların bu soru hakkındaki fikirlerini alır.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Gudu uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından nitelikli insanda bulunan özellikler anlatılarak dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğretmen öğrencilere ebeveynlerinin hangi işlerde çalıştıklarını sorar.</p> <p>Gudu uygunluğu: Bu sorudan hareketle öğretmen öğrencilerden ebeveynlerindeki nitelikli insan özelliklerinden hangilerine sahip oldukları için bu işlerde çalıştıkları hakkında fikir yürütmelerini ister.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: Sınıf “<i>nitelikli elemanlar başarılı işler</i>” etkinliği için tarım, sanayi ve hizmet sektörlerini temsilen 3 gruba ayrılır.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Her grup kendilerine tanınan 5er dakika sürede bu sektörlerle ait bir işte çalıştıklarını düşünecek olurlarsa kendilerinde hangi özelliklerin bulunması gerektiğini grupça belirlerler.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Her öğrenciden grup çalışması dışında kendi grubunu temsil eden sektörlerle ilgili bir meslek yapacak olsalar hangisini ve kendilerinde bulunan hangi özellikten dolayı o mesleği yapacağını nedenleriyle birlikte söylemesi istenir.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğrenciler nitelikli elemanda bulunan ve bulunmayan özellikleri “<i>Doğru mu? Yanlış mı?</i>” etkinliğini yaparak tamamen kavramış olur.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Öğrenciler ders içi performanslarından ötürü stiker alarak ödüllendirilir.</p> <p>Eşitlik-adalet: Her öğrenciye eşit ve adil bir şekilde ödüllendirme yapılır.</p>
DEĞERLENDİRME		

ARCS MOTİVASYON MODELİNE DAYALI DERS PLANI 10

DERS		SOSYAL BİLGİLER
SINIF		6
ÖĞRENME ALANI		ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM
KONU		MESLEĞİMİ SEÇİYORUM
KAZANIM		SB.6.5.6. İlgili duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özelliklerini, becerileri ve eğitim sürecini araştırır.
SÜRE		40 dakika
ETKİNLİKLER		Mesleğimi seçiyorum, Mesleğimi tahmin et
GİRİŞ	<p>Dikkati Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Algısal uyarılma ➤ Araştırmaya yönelik uyarılma ➤ Değişkenlik 	<p>Algısal uyarılma: Öğretmen derse Suna Albayrak'ın “İyi veya kötü meslek diye bir ayrım yoktur, sadece sevdiğin meslek vardır.” ile Konfüçyüs'ün “Sevdiğin bir işi meslek edinirsen hayatında bir gün bile çalışmazsın.” sözleriyle başlar.</p> <p>Araştırmaya yönelik uyarılma: Öğretmen öğrencilerden bu sözler hakkındaki fikirlerini alarak onlara bir mesleği seçerken en önemli kriterin ne olduğunu sorar.</p> <p>Değişkenlik: Öğretmen aldığı cevapların ardından kendisinin neden öğretmenlik mesleğini seçtiğini anlatarak öğrencilerine meslek seçiminde önemli olan sebeplerden bahseder.</p>
	<p>Uygunluk Artırma ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hedefe yönelme ➤ Yakınlık-aşinalık ➤ Güdü uygunluğu 	<p>Hedefe yönelme: Öğretmen tarafından meslek belirleme de önemli olan unsurlar, ilgi alanları, yetenekler ve değerlerden bahsedilerek dersin hedefi öğrencilerle birlikte bulunur.</p> <p>Yakınlık- aşinalık: Öğretmen öğrencilere “Her gün ne yapmaktan hoşlanıyorsunuz?” ve “En güçlü özellikleriniz neler?” sorularını yönelterek onların hangi mesleğe kendilerini daha yakın hissettikleri hakkında fikirlerini alır.</p> <p>Güdü uygunluğu: Öğretmen öğrencilerin kafalarında belirlemiş oldukları meslekleri yapabilmeleri için eğitimlerine ne doğrultuda devam edecekleri hakkında fikirlerini alarak onlara bu konuda yol gösterici olur.</p>
ÖĞRENME SÜRECİ	<p>Güven Sağlama ve Sürdürme</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğrenme gereksinimleri ➤ Başarı için fırsatlar ➤ Kişisel sorumluluk 	<p>Öğrenme gereksinimleri: “Mesleğimi seçiyorum” etkinliği için her öğrenci bireysel olarak kendilerine dağıtılan kağıtlardaki ilgili alanları doldurur.</p> <p>Başarı için fırsatlar: Öğrenciler bu etkinlik sonucunda yapmak istedikleri meslekleri belirlemiş olurlar.</p> <p>Kişisel sorumluluk: Öğrenciler tarafından mesleklerin belirlenmesinin ardından her öğrenciye “Mesleğimi tahmin et” etkinliği kapsamında 1er dakika süre verilir. Bu 1 dakika içerisinde öğrencilerden seçtikleri mesleği arkadaşlarının tahmin etmesini sağlamaları istenir.</p>
	<p>Doyum Sağlama</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doğal sonuçlar ➤ Olumlu sonuçlar ➤ Eşitlik ve adalet 	<p>Doğal sonuçlar: Öğrenciler kendilerine uygun meslekleri belirleme konusunda fikir sahibi olur.</p> <p>Olumlu sonuçlar: Öğrencilere kendi kişisel özelliklerini tanımaları konusunda yardımcı olunur.</p> <p>Eşitlik-adalet: Her öğrenciye ders esnasında eşit ve adil bir şekilde davranılır.</p>
DEĞERLENDİRME		

Ek- 2. Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi

Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi

Bu anket derslerde kullanılan öğretim materyallerinin derse karşı olan motivasyonu nasıl etkilediğini ölçmeyi hedefleyen 19 maddeden oluşmuştur. Seçeneklerinden size en uygun olanını işaretleyiniz.

	Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Dersi anlamak beklediğimden daha zor oldu.					
2. Derste uyguladıkları/alıştırmaları tamamlamak bende başarı hissi uyandırdı.					
3. Ders içeriği ile mevcut bilgilerim arasında bir bağlantı olduğunu fark ettim.					
4. Derste anlatılan konuların bazı insanlar için önemli olabileceğini gösteren hikâyeler, resimler ve örnekler vardı.					
5. Dersi başarmak benim için önemliydi.					
6. Dersten zevk aldığım için, oradaki konular hakkında daha çok şey öğrenmek istiyorum.					
7. Dersler sıkıcıydı.					
8. Ders içeriği ilgimi çekmekteydi.					
9. Derste sunulan teknikleri nasıl uygulayacağımıza dair açıklama ve örnekler verildi.					
10. Derste alıştırmaları ve uygulamaları oldukça zordu.					
11. Ders kapsamındaki konuları öğrenmeye çalışırken gerçekten zevk aldım.					
12. Derste tekrarlar sıkılmama neden oldu.					
13. Dersin akışı esnasında kullanılan sunum ve yazıların gerek biçimi, gerek içeriği, konuların öğrenilmeye değer olduğu izlenimini uyandırdı.					
14. Ödev sonrasındaki dönütler ve derste diğer yorumlar emeğimin karşılığını aldığım hissini verdi.					
15. Bu dersin içeriğindeki konularla daha önce gördüklerim, yaptıklarım ve düşündüklerim arasında bağ kurabildim.					
16. Derslerde çok fazla bilgi verilmesinden hoşlanmadım.					
17. Dersi başarıyla tamamlamaktan mutluluk duydum.					
18. Bu derste öğrendiğim şeylerin gelecekte işime yarayacağını düşünüyorum.					
19. Böylesine iyi tasarlanmış bir derse çalışmak bir zevkti.					

Ek- 3. Üretim, Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı Başarı Testi

6. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM ÖĞRENME ALANI BAŞARI TESTİ

Bu sınav kağıdında 20 tane çoktan seçmeli soru bulunmaktadır. Sınav süresi 40 dakikadır.
Başarılar dilerim..

1. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde tarımı destekleyen kurum ve kuruluşlardan biri **değildir**?

- A) Toprak Mahsulleri Ofisi B) Devlet Su İşleri
C) Türk Patent Enstitüsü D) Ziraat Bankası

2. Fırat ve Dicle nehirlerini etkili bir şekilde kullanarak sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel gelişmeyi hedefleyen bölgesel kalkınma projesidir.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

- A) DAP B) GAP C) DOKAP D) KOP

3. İnsan nüfusunun her geçen gün artıyor olması kaynaklara duyulan ihtiyacı da beraberinde artırmaktadır. Nüfusun hızla artması aynı zamanda bu kaynakların yok olmasına da sebep olmaktadır. Aşağıdakilerden hangisi bu kaynakların bilinçsiz tüketilmesi sonucu yok olmasına sebep olan etmenlerden birisi **değildir**?

- A) Ormanların tahrip edilmesi B) Avlanma
C) Plansız kentleşme D) Geri dönüşüm

4. Limanlar deniz ticaretinde önemli bir yere sahiptir. Aşağıdaki limanlardan hangisi ülkemizdeki önemli ticaret limanlarından birisi **değildir**?

- A) Muğla B) Mersin C) İzmir D) Karadeniz Ereğli

5. Nitelikli eleman iyi eğitim almış, kendini yetiştirmiş, alanında uzman olmuş kişilere denilmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi nitelikli insanın özelliklerinden biri **değildir?**

- A) İşini iyi bir şekilde yapar.
B) Ülke ekonomisinin gelişmesine katkısı olmaz.
C) Yeniliklere ve gelişmelere açıktır.
D) Enerji ve zamanı verimli kullanır.

6. Dünya rezervlerinin büyük bir çoğunluğu ülkemizde bulunan ve ülkemizin dış ticaretinde önemli bir yere sahip olan maden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demir B) Bakır C) Mermer D) Bor

7. I. Gerektiğinde risk alıp yeni projeler üretirler.
II. Zorluklar karşısında mücadele etmekten kaçınırlar.
III. Girişimci bir ruha sahiptirler.

Yukarıdakilerden hangisi nitelikli bir insanda aranan özelliklerdendir?

- A) Yalnız III B) I ve II C) I ve III D) I, II, III

8. Türkiye topraklarının yaklaşık %28'i orman alanlarıdır ve bu oranın büyük bir çoğunluğu ise kıyı bölgelerimizdeki ormanlık alanlardır. Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde orman bakımından en zengin ve en fakir bölgeler bir arada verilmiştir?

- A) Karadeniz- Güneydoğu Anadolu
B) Doğu Karadeniz- İç Anadolu
C) Marmara- Kuzeydoğu Anadolu
D) Akdeniz- Doğu Anadolu

9. Bir iş adamı olan Ali Bey Konya'da un fabrikası kurmaya karar verir.

Ali Bey'in un fabrikası kurmak için Konya'yı tercih etmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ulaşım imkanlarının gelişmiş olması
B) Hammaddede yönünden zengin olması
C) Pazarlama imkanlarının uygun olması
D) Nitelikli insan gücünün var olması

10. Yer şekilleri ve iklim özellikleri sebebiyle Doğu Anadolu bölgesinde tarımsal üretim yerine insanlar genellikle büyükbaş hayvancılık yapmaktadırlar.

Buna göre Doğu Anadolu bölgesinde aşağıda verilen sanayi sektörlerinden hangisi gelişmiştir?

- A) Otomotiv B) Konserve
C) Maden D) Et ve Süt Ürünleri

11. Turizm kaynakları doğal turizm kaynakları ve beşeri turizm kaynakları olmak üzere ikiye ayrılır. Doğal turizm kaynakları ise doğal etkenlerle oluşan kaynaklardır. Aşağıdakilerden hangisi doğal turizm kaynaklarından birisi **değildir**?

- A) Çifte Minareli Medrese B) Tortum Şelalesi
C) Pamukkale Travertenleri D) Palandöken Dağı

12. Dünyada bulunan bazı enerji kaynaklarının ömrü sınırsız değilken bazılarının ise doğada varlığı asla sona ermez. Doğada varlığını devamlı bir şekilde sürdüren bu kaynaklara yenilenebilir enerji kaynakları denilmektedir. Aşağıdakilerden hangisi bu kaynaklardan birisi **değildir**?

- A) Biyoenerji
B) Nükleer enerji
C) Dalga enerjisi
D) Jeotermal enerji

13. Meslek seçimiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru **değildir**?

- A) Ailemiz istediği mesleği seçmeliyiz.
B) Hem kendimizi hem de seçeceğimiz mesleğin özelliklerini iyi tanımalıyız.
C) Seçmiş olduğumuz mesleğe yönelik iyi bir eğitim almalıyız.
D) Bireysel özelliklerimize uygun meslek seçmeliyiz.

14. Bir girişimci, ülkemizin bazı illerinde fabrikalar kurmak istemektedir. Ürünün fabrikaya yakın olması ulaşım masraflarını azaltacaktır.

Buna göre girişimci aşağıda verilen il ve ürün eşleştirmelerinden hangisini seçmemelidir?

	<u>İl</u>	<u>Ürün</u>
A)	Giresun	Kağıt
B)	Ankara	Makarna
C)	Nevşehir	Demir-çelik
D)	Balıkesir	Zeytin

15. Vergi, devlet tarafından yapılan kamu hizmetlerinin maliyetlerini karşılamak amacıyla devlete kaynak oluşturması için alınan paradır. Vergilerin kimlerden ve ne kadar alınacağı kanunla belirlenir. Bir iş adamının, asgari ücretli bir işçinin veya kamu personelinin kazancı aynı olmayacağından devlete ödemeleri gereken vergiler ve miktarları da farklı olacaktır.

Bu bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Vergilerden elde edilen kazanç toplum yararı için kullanılır.
B) Vergi vermek devlet hizmetleri ve ülke menfaatleri için çok önemlidir.
C) Vergi belirli kurallara göre alınır.
D) Her vatandaş eşit miktarda vergi verir.

16. Mustafa Kemal Atatürk'ün girişimleriyle kurulan asıl amacı ülkemizdeki maden ve taş ocaklarını aramak, bulmak ve işletmeye uygun olup olmadığını tespit etmek olan kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) MTA
B) TMO
C) DSİ
D) TSE

17. Doğal ve tarihi değerler bakımından oldukça zengin olan ülkemizde turizm önemli bir geçim kaynağıdır. Sağladığı gelirler sebebiyle turizme ülkemizde ne ad verilmektedir?

- A) Turizm cevheri
B) Bacasız sanayi
C) Turistik sanayi
D) Turizm ticareti

18. I. İlgii II. Yetenek III. Beceri

Meslek seçiminde yukarıda verilenlerden hangileri dikkate alınmalıdır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II, III

19. Devletin sağlık, güvenlik ve adalet gibi temel hizmetleri yerine getirmek için yaptığı harcamaların önemli bir kaynağı, topladığı vergilerdir.

Aşağıdakilerden hangisi devletin topladığı vergilerle yapılan hizmetler arasında değildir?

- A) Limanların yapılması
B) Yolların yapılması
C) Özel hastanelerin açılması
D) Baraj yapılması

20. TEMA vakfının her sene "Türkiye çöl olmasın" sloganıyla ağaçlandırma faaliyetleri düzenlediği, toprağın verimli kısmının rüzgar, yağmur, akarsu ile süpürülmesine neden olan doğal afet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Heyelan
B) Sel
C) Deprem
D) Erozyon

Adı-Soyadı:.....

Doğru olan şıkkı tablo üzerinde işaretleyiniz.

	A	B	C	D
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

Ek-4. Motivasyon Kartları

 GÜZEL

 MÜKEMMEL

 HARİKA

  AFERİN

Ek- 5. Ders İçi Etkinlik Örnekleri

Ek-1 Etkinlik: Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor

- KARADENİZ GRUBU -

Proje Adı : Honon Tepen Hamsiler

Ekonomik Faaliyet Türü : Konserve ve fabrikalar

Sağlayacağı Yararlar : Ekonomi, Sağlık, Ticaret alanlarında faydalar sağlayacaktır

- DOĞU ANADOLU GRUBU -

Proje Adı : Sağukta Üsürmeyen Erzurum

Ekonomik Faaliyet Türü : Turizm (Kaptıcalar)

Sağlayacağı Yararlar : Para, Ekonomik Kalkınma, İnsan Sağlığı

- AKDENİZ GRUBU -

Proje Adı : Renkli Su Lunaparkı

Ekonomik Faaliyet Türü : Turizm (Normal lunaparkı suyun içerisinde yapıp, renkli kaydıraklar yapacağız. Burada oyuncaqlara renkli şeker (hediyeler) vereceğiz.

Sağlayacağı Yararlar : İnsanları biraraya getirmek. İnsanları eğlendirmek.

Ek-2 Etkinlik: Dünyamıza Sahip Çıkalım

SORULARLA KELİME AVI

P	E	T	R	O	L	X	Y	Z	F	H	H	E	R	T	B	N	M	E	H	
L	İ	N	Y	İ	T	R	D	X	C	F	V	B	T	O	Ö	P	T	İ	H	
A	T	S	E	G	N	D	Z	E	R	O	Z	Y	O	N	T	G	N	M	V	
N	A	S	G	V	X	M	Y	H	T	S	T	R	R	D	V	N	İ	Ö	A	
S	U	K	İ	R	L	İ	L	İ	Ğ	İ	V	N	Y	U	T	Ö	Ç	T	K	
İ	İ	Ö	D	A	X	U	Ç	R	P	L	Ğ	Ü	U	Y	J	G	Ö	N	İ	
Z	E	M	A	Ş	İ	R	L	İ	O	T	L	A	T	M	A	G	İ	B	Z	R
K	K	Ü	R	E	S	E	L	İ	S	I	N	M	A	V	Ü	D	H	İ	L	
E	W	R	B	C	Ç	M	B	Y	E	C	Z	H	M	J	N	A	L	O	İ	
N	Ü	K	L	E	E	R	E	N	E	R	J	İ	O	P	E	Y	Ğ	Ü	L	
T	O	P	R	A	K	K	İ	R	L	İ	L	İ	Ğ	İ	Ş	E	P	Ş	İ	
L	R	A	S	D	F	G	H	J	K	L	L	İ	D	İ	E	T	J	H	Ğ	
E	M	G	N	T	H	Ö	Ç	U	I	B	İ	Y	O	E	N	E	R	J	İ	
Ş	A	N	T	A	J	J	N	G	İ	J	Ç	V	Ğ	B	E	R	Ü	T	R	
M	N	B	A	Ş	H	E	Y	E	L	A	N	R	A	N	R	S	Z	İ	M	
E	T	R	A	O	Ö	O	U	Ç	M	A	J	L	L	P	J	İ	G	T	R	
A	A	C	V	E	V	T	R	A	K	T	V	H	G	A	İ	Z	A	M	V	
R	H	İ	L	D	F	E	R	K	U	T	U	M	A	N	S	L	R	R	T	
M	R	T	A	F	T	R	H	T	R	Ş	B	X	Z	Ç	İ	İ	E	L	N	
U	İ	Ş	N	F	B	M	G	S	A	R	T	E	G	B	M	Ğ	N	B	M	
R	B	R	M	B	T	A	T	A	K	I	Y	Y	H	B	V	İ	E	R	S	
A	İ	B	A	T	I	L	T	A	L	U	B	E	T	T	X	B	R	T	Y	
N	R	T	Y	G	B	Q	F	V	I	Ç	T	H	B	T	E	Y	J	N	İ	
Y	H	İ	D	R	O	E	L	E	K	T	İ	R	İ	K	A	M	İ	Ş	S	
U	B	İ	L	İ	N	Ç	S	İ	Z	T	Ü	K	E	T	İ	M	S	V	B	
M	F	A	R	M	A	S	D	A	L	G	A	E	N	E	R	J	İ	S	İ	

Kelime avı etkinliği içerisinde, yenilenemeyen ve yenilenebilir enerji kaynakları, kaynaklarının bilinçsiz tüketimine sebep olan etmenler ve kaynakların bilinçsiz tüketimi sonucunda ortaya çıkan çevre sorunları gizlenmiştir.

Ek-3 Etkinlik: Mesleğimi Seçiyorum

MESLEĞİMİ SEÇİYORUM

- İlgi duyduğun alanlar nelerdir?
.....
- Yeteneklerin nelerdir?
.....
- Başarılı olduğun dersler hangileridir?
.....
- Kişisel özelliklerin nelerdir?
.....
- Seçtiğim meslekdir.

MESLEĞİMİ SEÇİYORUM

- İlgi duyduğun alanlar nelerdir?
Güzel sanatlar, Canlılar - doğa
- Yeteneklerin nelerdir?
Yemek güzel yaparım, Resim dersim güzel olabilir
Dinim güzel yaparım, Liderlik, Sözel, Balıkçılık.
- Başarılı olduğun dersler hangileridir?
Beden, İngilizce, Görsel s., Müzik, Türkçe, Sosyal B.
- Kişisel özelliklerin nelerdir?
Bazı işler elime basınca başlarım, her zaman
B ve C plamı vardır
- Seçtiğim meslekdir.
Aşçılık, Şef

Ek-4 Etkinlik: Vergilerimizle Aydınlık Yarınları

KALKINMAKSA HEDEFİMİZ, ÖDENMELİ VERGİLERİMİZ

Vergi ödemelerinin son günü gelmiştir, o sırada kahvede oturan Ali ve kahveci Osman abi arasında şu konuşma geçer;

Osman abi: “Ali ben vergiyi ödemeyi unutmuşum bugünde son günüyümüş, vergi dairesi kapanmadan bir koşu gidip ödeyeyim kahve sana emanet” der.

Ali: “Abi tamam da ne vergisi bu şimdi, zaten zar zor geçiniyoruz birde vergi mi veriyorsun sen? Ben vergi falan ödemiyorum bence sende boş ver paran cebinde kalsın abi” diyerek kahveci Osman abiye engel olmaya çalışır.

Osman abi: Maşallah Ali bir de ne vergisi diye soruyorsun, bana da ödeme diyorsun. Hem her şeye para buluyorsun da vatandaşlık görevini mi yerine getiremiyorsun? Neyse beni lafa tutma gecikiyorum” der ve kahveden çıkar.

Konuşmalara şahit olan kahve ahali tek tek vergisini ödemek istemeyen Ali'nin üzerine gider ve kahvede şu konuşmalar geçer;

1. kişi: Ali evladım peki bu vergiyi vermiyorsun da cezasını biliyor musun?
2. kişi: Hem sadece ceza değil, devletin sana nasıl hizmet sunmasını bekliyorsun?
3. kişi: Bence biz sana şunu bir güzel anlatalım kardeşim.
4. kişi: Vergi sorumluluktur eğer bu devletin vatandaşıysan bu senin görevindir.
5. kişi: Hastalandığında hastaneye gidiyorsan bu vergilerimizin eseridir.
6. kişi: Çocuğunu okula gönderebiliyorsan bu vergilerimizin eseridir.
7. kişi: Barajlar yaptırılıp, elektrik üretiliyorsa ve sen karanlıkta kalmıyorsan bu vergilerimizin eseridir.
8. kişi: Açıkçası yürüdüğün yollar bile vergilerimizin eseridir.
9. kişi: Bak şimdi güzel kardeşim hizmet görüyorsan vermelisin vergini.
10. kişi: Vermiyorsan vergini beklememelisin devletinden hizmeti.
11. kişi: Hem anayasamız bile güvence altına almış yasalarla vergiyi.
12. kişi: Ben düzenli ödüyorum vergimi alıyorum devletimden hizmetimi.
13. kişi: Şimdi ödemezsen vergini sonra cezasıyla birlikte ödersin ödemek istemediğin vergileri.
14. kişi: Hem hizmette görmezsin devletten seninkisi vergi kaçırma işi.
15. kişi: Ha diyorsan özel okullara gönderirim çocuğumu, özel hastanede olurum tedavimi değil onlar devletin.
16. kişi: Ne işi var oralarda daha vergisini ödeyemeyenin.
17. kişi: İyi bir vatandaş olmak sorumluluk gerektirir.
18. kişi: Hiç bilmez misin vergi verdikçe devletimiz gelişir.
19. kişi: Hadi kardeşim geç olmadan sende git vergi dairesine, biz sahip oluruz Osman abinin kahvesine.
20. kişi: Çünkü kalkınmaktır hedefimiz, o halde ödenmeli vergilerimiz.

Ek- 6. Görseller

Ek- 1 Görsel: Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor

Ek- 2 Görsel: Kaynaklarımız Kazanca Dönüşüyor

Ek-3 Görsel: Dünyamıza Sahip Çıkalım

Zeytinli, Çoruk ve Orjan köprüsü üzerinden burunlarını kapayarak geçen vatandaşlar, bu kirliliği görmezden gelen yetkililere sesleniyor!

“Çevre kirliliği daha ne kadar izlenecek?”

Kazdağları ile Madra Dağı arasında kalan oksijeni ve temiz havası ile yerli yabancıların yerleşim alanı olarak benimsediği Körfez Bölgesi'nin, Burhaniye Üvecek deresi, Edremit ve Zeytinli derelerinden gelen atıklarla kirlenmeye devam etmesi vatandaşların tepkisine neden oluyor.

Bu bölgeden her gün geçmekte olan vatandaşlar, “burunlarımızı tıkamak zorunda kalıyoruz. Yetkililerin bu konudaki çevre katliamını görmezlikten gelmelerine anlam veremiyoruz. Çevre kirliliği daha ne kadar izlenecek?” sorularını gündeme taşıdılar. Türkiye'nin temiz kalan Körfez'lerinden biri olan Edremit Körfezi denizi Zeytinli, Edremit, Havran ve Burhaniye'nin Orjan sahillerinden denize ulaşan atıklarla kirlenmeye devam ediyor. Çevre Sağlığı Yetkilileri başta olmak üzere, yerel yönetimler ve çevre örgütlerinin bu kirliliği bilmelerine rağmen tedbir alınmaması büyük bir katliam olarak değerlendiriliyor. Vatandaşın burnunu kapatmak zorunda kaldığı kirliliğe sorumlular da gözlerini kapayarak ortak oluyorlar. Körfez Bölgesinin ve Burhaniye'nin esintiler vadisi olarak rüzgarı ve temiz havası ile anıldığına dikkat çeken vatandaşlar, çevrenin son yıllarda süratle bu değerlerini kaybettiğini öne sürdüler. Orjan ve İmko siteleri yanındaki dereler ile, Zeytinli derelerinden gelen atıkların insan sağlığına ciddi şekilde zarar verebileceği ifade ediyor. İlgili kurum ve kuruluşlar başta olma üzere Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin de konuya el atarak Körfez'i bu kirlilikten kurtarması isteniyor.

Ek-4 Görsel: Dünyamıza Sahip Çıkalım

79 ilde hava kirliliği var. İstanbul, Ankara ve İzmir başı çekiyor

Türkiye kirlendi

Esendere: Dosyada sürpriz isim
Esendere Gümrük Kapısı'ndaki kaçakçılık olaylarında sorumlulukları bulunduğu gerekçesiyle bürokratların “görevi kötüye kullanmakla” suçlandığı ve 7 aydır sumen altı edilen raporda yeni bulgular ortaya çıktı. Raporda Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarı Ziya Altunyalız'ın adının da yer aldığı öğrenilirken diğer gümrük kapıları da soruşturma kapsamına alındı. **İLHAN TAŞCI'nın haberi** ■ 5. Sayfada

Kıyı Emniyeti'nde sabıka çok
Şile'de batan ve 4 kişinin ölümüne neden olan kurtarma botundan 5 gün önce bir başka kurtarma botunun anızlı olarak 7.5 saat yol yaptığı ortaya çıktı. İki kaptanın imzasını taşıyan belgede bottaki anızanın giderilip giderilemediğinin tespit edilemediği belirtiliyor. Bu bildirimden bir gün sonra ise anızlı bot Marmara Adası'ndan İstanbul'a kadar geliyor. **AYKUT KÜÇÜKKAYA'nın haberi** ■ 8. Sayfada

Vahim tablo Türkiye'nin çevre kirliliği haritası, kalitesiz kömür dağıtımının neden olduğu vahim tabloyu bir kez daha ortaya koydu. 33 ilde birincil öncelikli çevre sorunu hava kirliliği. 81 ilden yalnızca iki tanesinde hava kirliliği yaşanmıyor.

Sular da kirli İstanbul'da en önemli çevre sorunu sanayi ve evsel atıkların suyu kirlenmesi. Melih Gökçek'in yıllardır kalitesiz kömür dağıttığı Ankara'da hava kirliliği önde. İzmir'in de atık sorunu var. **MAHMUT LİCALI'nın haberi** ■ 9. Sayfada

Ek-5 Görsel: Dünyamıza Sahip Çıkalım

Toprak kirliliği masaya yatırılacak

Çevreciler, Türkiye'de var olan toprak kirliliğinin giderilmesi ve yeniden oluşmasının önlenmesi için 15 Temmuz'da Ankara'da bir araya gelecek.

ANKARA (AA)-Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine (TMMOB) bağlı Çevre Mühendisleri Odası tarafından gerçekleştirilecek "Toprak Kirliliği Çalıştayı"nda ilgili kurum ve kuruluşlar, konuya ilişkin bilimsel ve teknik olarak yapılabilecekleri ele alacak.

Çevre Mühendisleri Odası Genel Başkanı Baran Bozoğlu, AA muhabirine başkentte düzenlenecek çalıştay hakkında bilgi verdi.

Türkiye'nin tarımsal üretim yapan bir ülke olmasının yanı sıra sanayileştirmeye de dikkati çeken Bozoğlu, "Bu yüzden toprak, hava ve su kirliliği gibi sorunlar gittikçe artıyor. Çalıştayı'nın amacı, öncelikle bu kirliliklerin önlenmesi, var olanların giderilmesi için bilimsel ve teknik olarak neler yapılabileceğini görebilmek, Avrupa Birliği'ndeki uygulamaları konuşmak ve Türkiye'de nasıl yapılacağını tartışmaktır." ifadelerini kullandı.

Çalıştayda, "Toprak kirliliğinin kontrol ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahalara dair yönetmelik" ile Avrupa'daki toprak mevzuatına dair örneklerin sunulacağını belirten Bozoğlu, Türkiye'deki toprak kirliliğini önlemek ve çözmek için önerilerin bu çalıştayda masaya yatırılacağını söyledi.

Bozoğlu, çalıştay sonunda özellikle sanayiciler için önemli veriler elde edileceğini dile getirerek, aynı konuda faaliyet gösteren uzman ve akademisyenlerin deneyimlerini paylaşacaklarını belirtti.

Sanayiciyi, çevre sektörünü, çevre mühendislerini ve bu alanda çalışmaya planlayan kurum ve kuruluşları bir araya getirecek çalıştayda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı uzmanları tarafından da sunumlar gerçekleştirileceğini aktaran Bozoğlu, bu sunumların kitapçık haline getirilerek, ilgililerle paylaşılacağını kaydetti.

Ek-6 Görsel: Dünyamıza Sahip Çıkalım

GÜNLÜK

SU KAYNAKLARIMIZ TEHDİT ALTINDA

TMMOB Jeolojik Mühendisleri Odası (JMO) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Zengin, Yaşamın Temel Kaynağı Su, Türkiye'de Su Kaynaklarımızın Tehdit Altında olduğunu söyledi.

Prof. Dr. Mehmet Zengin, Türkiye'de su kaynaklarının tehdit altında olduğunu ve su kaynaklarımızın tehdit altında olduğunu söyledi. Zengin, su kaynaklarımızın tehdit altında olduğunu ve su kaynaklarımızın tehdit altında olduğunu söyledi. Zengin, su kaynaklarımızın tehdit altında olduğunu ve su kaynaklarımızın tehdit altında olduğunu söyledi.

Ek-7 Görsel: Dünyamıza Sahip Çıkalım

Yeniden 1990'lı yıllara döndük

Türkiye nefessiz

Türkiye hava kirliliğinde 23 yıl öncesine döndü. Kalitesiz kömür kullanımı sorunların başında geliyor.

Türkiye hava kirliliğinde 23 yıl öncesine döndü. 1990'lı yılların başında hava kirliliği için alarm çalınmıştı. Bugün Türkiye'nin havası için gene alarmdayız. Zehir soluyoruz.

Türkiye son yıllarda hava kirliliği için alarm veriyor. Özellikle 1990'lı yıllarda artan nüfus ve kalitesiz yakıt kullanımı nedeniyle hava kalitesi canlı sağlığını tehdit edici boyutlara ulaşmıştı. Bu tablo gazetemizin 21 Ocak 1993 tarihli nüshasının manşetine "Çocuklarımızı evden çıkarmayın" başlığıyla yansımıştı.

Çevre Mühendisleri Odası (ÇMO) tarafından geçen günlerde açıklanan raporda, hava kirliliğinin birçok ilde "tehlike sınırlarını kat kat aştığı"na dikkat çekildi.

TMMOB ÇMO Çevre Sorunları Araştırma Merkezi Başkanı Baran Bozoğlu tarafından hazırlanan rapor göre, İstanbul, Ankara, Bolu, Edirne, Düzce, İzmir ve Iğdır'da hava kirliliği kritik seviyeye ulaştı. Gazetemize konuşan Bozoğlu, hava kirliliği değerlerinin Düzce'de 13 kat, Denizli'de 4 kat, aştığını belirtti.

Keşan ve Iğdır için acil önlemlerin alınması gerektiğini belirten Bozoğlu "Acil önlemler alınmazsa kitlesel hastalıklar her an baş gösterebilecektir. Türkiye zehir soluyor, acil önlem alınmalıdır" uyarısında bulundu.

Bozoğlu, Türkiye'de doğalgaz bu kadar yaygınlaşırken kirlilikte eğilin yeniden aşılamasına ilişkin olarak "Seçimler nedeniyle kömür dağıtımı arttı, kalitesiz kömür kullanımı teşvik edildi. Yurttaşlara destek doğalgaz ile olmalı. Aksi halde akciğer hastalıkları ve kanserle boğuşan yoksul kitleler oluşacak" dedi.

Ne yapılmalı?

- Türkiye termik santralleri yerine yenilenebilir, çevre dostu enerji kaynaklarına yönelmeli.
- Kentleri planlarken hava akımını sağlayacak hakim rüzgârlara dikkat alınmalı. Rüzgâr keserek yapılaşmaya izin verilmemel.
- Tüm il çevre müdürlükleri, yasada var olan "temiz hava planları"ni sivil toplum örgütleriyle birlikte hazırlayıp, kamuoyuna açılmalı.
- Türkiye'de uygulanan kirlik standartları Avrupa Birliği'nin neredeyse 10 katı. Değerler AB ile uyumlu hale getirilmeli.
- Hava kirliliği ölçümlerine standart getirilmeli. Yaklaşık 200 ölçüm istasyonunda kirlilik ölçümleri yapılmıyor. Bazı istasyonların yerleri yanlış belirlenmiş.
- Toplu tasarıma önem verilmeli.
- Çevre Bakanlığı tarafından oluşturulan www.havazileme.gov.tr sayfası güzel bir çalışma. Bu sayfa ile yurttaşlar kirlik oranlarını takip edebiliyorlar. Bu çalışma geliştirilmeli.
- Hava kirliliğiyle birlikte emeryonun yaşandığı günlerde erken uyan sistemleri geliştirilmeli.

HAZAL OCAK

Cumhuriyet

Çocukları evden çıkarmayın

21 Ocak 1993 tarihli Cumhuriyet

Ek-8 Görsel: Dünyamıza Sahip Çıkalım

Savaşın ismi: Küresel ısınma

Sorumsuzca davranarak doğal kaynakları tüketiyoruz ve küresel ısınmayı farkında olmadan tetikliyoruz

ÖNCELİKLE sizi bir savaşa karşı uyarmak istiyorum. Bu savaşın adı, "Küresel ısınma"... Bu sorun, 2070'li yıllarda Türkiye'de sıcaklığı 6 derece yükseltecek. Karadeniz Bölgesi dışında ülkemizin diğer yerlerinde yağışlar iyice azalacak. Ekosistem değişince birçok canlı türü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. 2070'li yıllarda küresel ısınma nedeniyle kış yaşanmayacak. Yağışlar çok az olacak.

ÖNLEM ALINMALI

Bu nedenle küresel ısınmayla mücadele konusunda birçok önlem alınmalı. Öncelikle sera gazlarının yayılımının azaltılması gerektiğini vurgulamak istiyorum. Pek çok ülkede çevreye son derece zararlı olmasına rağmen kömür ve kimyasal maddeler kullanılıyor. Oysa enerji dostu ampuller kullanarak, sular boşa harcamayarak, televizyonlar bekleme konumunda bırakılarak, ışıkları gerektirdiği yerlerde yakarak küresel ısınmayı biraz da olsa engelleyebiliriz. Bu savaşta kazanmak istiyorsak, gereksiz harcamalarımızı kısıtlamamız gerekiyor.

MERVE ÖZTEKİN

SABAH
30.04.07

Ek-9 Görsel: Vergilerimizle Aydınlık Yarınlar

Ek-10 Görsel: Vergilerimizle Aydınlık Yarınlar

Ek-11 Görsel: Nitelikli İnsan Güçlü Türkiye

Bileziklerini satıp kendi işlerinin patronu oldular
Giriş Tarihi: 3 Nisan 2018 Salı, 14:41
Güncellenme Tarihi: 19 Ekim 2018 Cuma, 23:34

Paylaş [f](#) [t](#) [g+](#)

Kahramanmaraş Elbistan'da 2 ev hanımı, bileziklerini satarak kurdukları solucan çiftliğinde ayda 4 ton organik solucan gübresi üretmeye başladı.

Ek-12 Görsel: Nitelikli İnsan Güçlü Türkiye

Paylaş [f](#) [t](#) [g+](#)

Çanakkale'de inşaat ustası olarak çalışırken bor madeni kullanarak ısı ve ateşe dayanıklı, su geçirmeyen dış cephe malzemesi geliştiren, ardından köyünde kurduğu tesiste seri üretime başlayan girişimci, Türkiye'de 200 bayiye ulaşırken 20 ülkeye de ihracat yapıyor.

Ek-13 Görsel: Nitelikli İnsan Güçlü Türkiye

Paylaş [f](#) [t](#) [g+](#)

Yozgat'ın Çayıralan ilçesinde doğan ve çocukluğunda internetle hiç tanışmayan 17 yaşındaki Elif Eda Güneş, kendi çabasıyla öğrendiği kodlama sistemindeki başarısı ile Mars keşif aracı yapan en genç ekibe dahil oldu. Prof. Dr. Derviş Karaboğa'nın destekleriyle Mustafa Akcanca ve Tuğberk Günver ile birlikte Erciyes Teknopark'ta proje geliştiren genç yazılımcı bir çok farklı projede de yer almaktadır.

Ek-7. Fotoğraflar

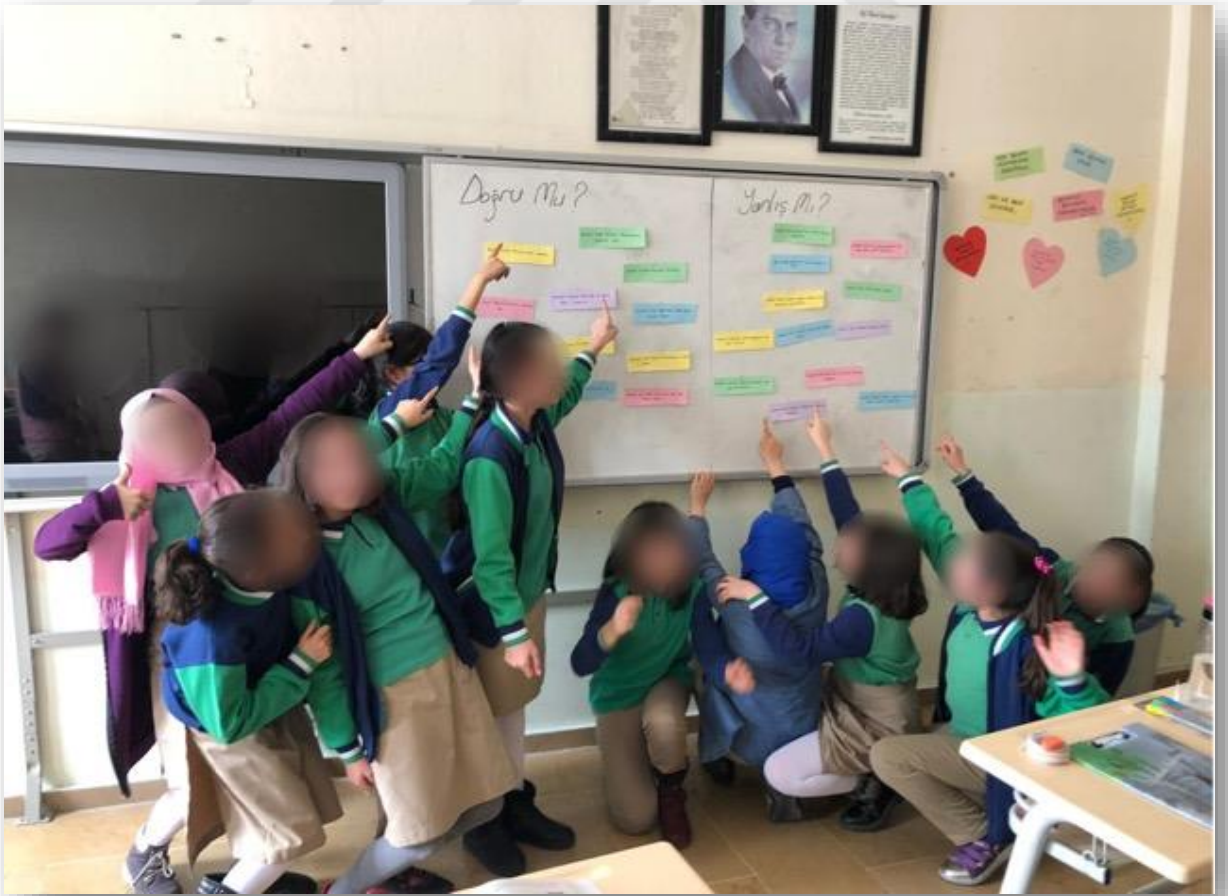

Ek-8. Uygulamaya İlişkin İzinler

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605.01/2151600
Konu : Uygulama ve Araştırma İzni

31.01.2019

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a)23/01/2019 tarihli ve 1900026215 sayılı yazınız.
b)23/01/2019 tarihli ve 1900026185 sayılı yazınız.

İlgi yazılar gereği, Üniversiteniz Araştırmacılarından, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Ufuk Han BAĞAÇLI'nın, Müdürlüğümüze bağlı Pasinler İlçesi, Pasinler Ortaokulu Öğrencilerine yönelik; "12-14 Yaş Arası Halk Oyunları Oynayan ve Oynamayan Çocuklarda Gövde Stabilizasyonlarının Karşılaştırılması" konulu tez çalışması ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilimi Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Elif NARMANLI'nın, Palandöken İlçesine bağlı 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerine yönelik; "ARCS Motivasyon Modelinin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi" adlı tez çalışmalarının kabulüne ilişkin, 31/01/2019 tarihli ve 2102350 sayılı Valilik Onayı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Halil KARAPINAR
İl Millî Eğitim Müdürü V.

Ek:
1-İlgi (a) (3 sayfa)
2-İlgi (b) (5 sayfa)

01.02.2019

01.02.2019

Selçuk DİLBER

Yönetim Cad. Valilik Binası Kat:4 Yakutiye ERZURUM

Ayrıntılı bilgi için: AR-GE Birimi-179
Tel:(0 442) 234 4800

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 36648235/605.01/2102350
Konu: Uygulama ve Araştırma İzni

31/01/2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 23/01/2019 tarihli ve 1900026215 sayılı yazısı.
b) Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün 23/01/2019 tarihli ve 1900026185 sayılı yazısı.

İlgi yazılar gereği, Atatürk Üniversitesi Araştırmacılarından Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Ufuk Han BAĞAÇLI'nın, Müdürlüğümüze Pasinler İlçesi Pasinler Ortaokulu Öğrencilerine yönelik; "12-14 Yaş Arası Halk Oyunları Oynayan ve Oynamayan Çocuklarda Gövde Stabilizasyonlarının Karşılaştırılması" konulu tez çalışması ile Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilimi Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Elif NARMANLI'nın Palandöken İlçesine bağlı 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerine yönelik; "ARCS Motivasyon Modelinin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi" konulu tez çalışmaları için uygulama talebinde bulunmuşlardır.

İlgi yazılar ve ekleri, Bakanlığımızın 12/09/2017 tarihli ve 13610717 (2017/25) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup, "Araştırmaların, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini Aksatmayacak Şekilde", komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak, ek listede isimleri belirtilen okullarda uygulama yapılması, yapılan anket çalışmalarının sonuçlarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE Birimi)'ne gönderilmesi ve çalışmaların bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde; Olurlarınıza arz ederim.

Halil KARAPINAR
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
31/01/2019
Yıldız BÜYÜKER
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: İlgi Yazılar ve Ekleri (46 Sayfa)

FORM:2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Elif NARMANLI
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu
Araştırmanın konusu	ARSC Motivasyon Modelinin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi
Üniversite / Kurum onayı	Kurum Onayı İle
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Tez Önerisi
Veri toplama araçları	Sosyal Bilgiler Başarı Testi, ARSC Motivasyon Ölçeği
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	
Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2017/25 nolu genelge doğrultusunda VELİ İZİNİ ŞARTIYLA araştırmanın kabulüne karar verildi.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhafız Üyenin Adı ve Soyadı	
KOMİSYON	
30.01.2019 Komisyon Başkanı Ömer Faruk PALA Şube Müdürü	Üye Tunç AĞAVER
	Üye S.Sinan ÇANAKÇI

E

ben
alıcı: hulyakutu
14 Oca [Ayrıntıları göster](#)

Saygıdeğer hocam,

Ben Atatürk Üniversitesinde okuyan bir lisansüstü eğitim öğrencisiyim. Tez konum ARCS motivasyon modelinin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin akademik başarılarına etkisi. İzininiz olursa doktora tezinizde geliştirmiş olduğunuz İMMS ölçeğinin Türkçeye uyarlamış halini tez çalışmamda kullanabilir miyim?
Sevgiler.

h

hulya dede(kutu)
alıcı: ben
11:09 [Ayrıntıları göster](#)

Merhaba Elif hocam,

Tabi ki ölçeği tez çalışmanızda etik kurallar çerçevesinde kullanabilirsiniz.
Çalışmanızda başarılar dilerim.

Dr. Hülya DEDE (KUTU)

ÖZ GEÇMİŞ

1992 yılında Erzurum’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzurum iline bağlı Şükrüpaşa İlköğretim okulunda, lise öğrenimini ise Tevfik İleri Anadolu lisesinde tamamladı. 2011 yılında başladığı lisans eğitimini Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında 2015 yılında tamamladı. 2016 yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı - Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimine başladı ve öğrenim hayatına devam etmektedir.

